VOOR EEN VEILIG THUIS

REGIOVISIE AANPAK HUISELIJK GEWELD EN KINDERMISHANDELING FLEVOLAND 2024-2027

Gemeente Almere

gemeente dronten

gemeente Lelystad

gemeente NOORDOOSTPOLDER

gemeente URK

gemeente Zeewolde

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting 3

1.0 Inleiding 4
- 1.1 Aanleiding actualisering 5
- 1.2 Lokaal wat lokaal kan 5
- 1.3 Leeswijzer 6

2.0 Visie op de aanpak en uitgangspunten voor lokale en regionale aanpak 7
- 2.1 Onze ambitie; drie actielijnen 8
- 2.2 Visie op de aanpak: uitgangspunten die we hanteren 8

3.0 Eerder en beter in beeld 13
- 3.1 Inleiding 13
- 3.2 Wat houden we vast? 14
- 3.3 Wat gaan we versterken? 17

4.0 Stoppen en duurzaam oplossen van geweld 19
- 4.1 Inleiding 19
- 4.2 Wat houden we vast? 20
- 4.3 Wat gaan we versterken? 23

5.0 Aandacht voor specifieke groepen 27
- 5.1 Inleiding 27
- 5.2 Wat houden we vast? 27
- 5.3 Wat gaan we versterken? 30

6.0 Wat is nodig om voorgaande te bereiken 34
- 6.1 Borgen van randvoorwaarden 34
- 6.2 Monitoring: meten is weten 35

Bijlagen 36

SAMENVATTING

REGIO VISIE AANPAK HUISELIJK GEWELD EN KINDERMISHANDELING 2024-2027

MISSIE: EEN VEILIGE THUISSITUATIE VOOR IEDEREEN

Eerder en beter in beeld

- Preventie: tijdig signaleren en bespreekbaar maken van huiselijk geweld en kindermishandeling
- het versterken van het lokale veld;

  en
- het versterken van Veilig Thuis

Stoppen en duurzaam oplossen

- Plegeraanpak
- Traumascreening en behandeling gericht op herstel
- Verbinding zorg en straf: veiligheid voorop
- Toekomstscenario kind en gezinsbescherming

Specifieke groepen

- Kinderen in kwetsbare situaties en complexe scheidingen
- Slachtoffers van mensenhandel
- Ouderenmishandeling
- Licht verstandelijke beperking problematiek in relatie tot huiselijk geweld en kindermishandeling
- Seksueel geweld
- Schadelijke traditionele praktijken

Borgen van randvoorwaarden

Monitoren: Meten is weten

Bestuurlijke commitment | Een goede structuur | Eenheid van taal | Gegevens delen mogelijk maken

5 UITGANGSPUNTEN

1. Voorkomen is beter dan genezen.
2. Eerst het stoppen van geweld, daarna het wegnemen van de risico's en het werken aan herstel: kortom we werken volgens de visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid.
3. Samen met het huishouden bepalen betrokken professionals in gezamenlijk overleg en onderlinge afstemming wat, waarom, door wie wordt gedaan. De verschillende gezinsprofielen, zoals zijn opgesteld door het Verwey-Jonker Instituut en Augeo, ondersteunen de **gezinsgerichte, in teamverband, multidisciplinaire, rechtsbescher-mende** en **transparante aanpak.**
4. Hulp vindt zo veel mogelijk thuis plaats.
5. Door continu te leren van onze aanpak kunnen we onze aanpak continu verbeteren.

1.0 INLEIDING

(Te) Lange tijd hebben we onvoldoende beseft hoe vaak huiselijk geweld en kindermishandeling voorkomt. Inmiddels weten we dat huiselijk geweld en kindermishandeling een groot probleem vormt, voor de slachtoffers, plegers en kinderen zelf maar ook voor de maatschappij. Dat terwijl er juist in onze regio veel meldingen van huiselijk geweld en kindermishandeling zijn en hierbij is er relatief vaak sprake van complexe problematiek. Gelukkig weten we steeds beter wat er bijdraagt om het geweld te voorkomen, te doorbreken en duurzaam te stoppen. Samen met de gemeenten, de maatschappelijke organisaties en de justitiepartners werken we hier in de regio Flevoland daar de laatste jaren flink aan.

Al in 2010 is de eerste Regiovisie Huiselijk geweld en Kindermishandeling 2010-2013 in Flevoland vastgesteld. Sindsdien werken we in alle gemeenten in de regio samen met onze netwerkpartners vanuit de overtuiging dat een veilige thuisbasis essentieel is en dat we daar in gezamenlijkheid aan kunnen bijdragen. Een sluitende aanpak die gericht is op voorlichting, preventie, signaleren, analyseren, interveniëren, hulpverlenen en nazorg, passend bij de situatie van betrokkenen[1]. Dat doen we niet alleen: gemeenten, veiligheids- en maatschappelijke partners uit het sociaal domein, zorgpartners en ervaringsdeskundigen werken daarbij nauw samen.

> **“Gelukkig weten we steeds beter wat er nodig is om geweld te voorkomen, te doorbreken en duurzaam te stoppen. Hier werken we samen de laatste jaren flink aan.”**

[1] Regiovisie huiselijk geweld Flevoland 2010-2013

De afgelopen jaren hebben we het programma Geweld hoort nergens thuis uitgevoerd. Daarmee hebben we een stevige aanpak neergezet om huiselijk geweld en kindermishandeling te bestrijden. De ervaringen die we met Geweld hoort nergens thuis hebben opgebouwd, maken dat we vooral willen doorgaan op de weg die we zijn ingeslagen. Wel nemen we de nieuwe inzichten, opgedane ervaringen en ontwikkelingen op provinciaal en landelijk niveau mee in de actualisering van deze Regiovisie. Waarnodig gaan we de aanpak aanpassen, met daarbinnen speciale aandacht voor de implementatie van het Toekomstscenario kind en gezinsbescherming in Flevoland.

1.1 Aanleiding actualisering

De Wmo 2015 (artikel 2.1.2) schrijft voor dat elke gemeente een plan heeft waaruit blijkt op welke wijze de gemeente huiselijk geweld en kindermishandeling voorkomt en bestrijdt. Gelet op het feit dat er op dit moment geen actuele visie is, willen we als regio een nieuwe regiovisie met een plan van aanpak opstellen waarbij we de aansluiting zoeken bij de Regiovisie Jeugd Flevoland (2021) *"Samen, dichtbij en leren wat werkt"* en de ervaringen en de nieuwe inzichten die zijn opgedaan met het programma Geweld hoort nergens thuis en daarvoor ons opgestelde borgingsplan, het programma Scheiden zonder Schade, de uitvoering van de Wmo en de samenwerking met zorgaanbieders, het Toekomstscenario kind en gezinsbescherming en de agenda Veiligheid Voorop van het landelijk netwerk straf en zorg.

De opgedane ervaringen en nieuwe inzichten hebben ons een goede richting gegeven voor wat we de komende periode willen. Binnen de drie actielijnen van Geweld hoort nergens thuis hebben we in Flevoland tien speerpunten opgepakt die ook de komende jaren de nodige aandacht zullen krijgen. Aanvullend hebben we met onze maatschappelijke partners gesprekken gevoerd over een aantal thema's dat de afgelopen periode onderbelicht is gebleven, namelijk preventie, seksueel geweld, slachtoffers en plegers met een licht verstandelijke beperking (LVB) en schadelijke traditionele praktijken. We hebben met elkaar het gesprek gevoerd over wat we willen vasthouden, waar we de komende periode extra op willen inzetten en op wat voor manier. Dat maakt dat we met deze Regiovisie een toekomstbestendige richting hebben gegeven aan de wijze waarop we huiselijk geweld en kindermishandeling willen voorkomen, signaleren en aanpakken en onze jeugdigen willen beschermen tegen een onveilig opgroeiklimaat in onze regio. Daarbij kijken we naar de volle breedte van de problematiek van 0 tot 100+ jarigen.

1.2 Lokaal wat lokaal kan

Elke gemeente heeft de taak om maatregelen te treffen om huiselijk geweld te voorkomen en te bestrijden. Deze Regiovisie geeft de gemeenten niet alleen een visie, maar ook richting en handvatten over de wijze waarop zij dit de komende vier jaar kunnen aanpakken. Het is dan ook niet nodig dat elke gemeente een eigen gemeentelijke visie opstelt. Elke gemeente kan voor haarzelf nagaan wat voor haar van toepassing is en waar ze de komende vier jaar op in wil zetten, rekening houdend met de gezamenlijk geformuleerde ambities. Zo kan ook de uitvoering dicht bij de inwoners zelf plaatsvinden. De regionaal ambtelijke werkgroep Zorg en Veiligheid komt regelmatig bij elkaar waarbij de gemeenten met elkaar de voortgang bespreken. De gemeente Almere heeft vanuit haar rol als centrumgemeente een voortrekkersrol in nauwe samenwerking met de overige gemeenten. Gezamenlijk met partners gaan we na wat de voortgang is, wat de resultaten zijn en maken we jaarlijks een regionale begroting. We richten ons hierbij op die activiteiten waarbij we juist de krachten op regionaal niveau kunnen bundelen. Kortom, we pakken lokaal op wat op lokaal niveau kan en bundelen de krachten op regionaal niveau om daar waar nodig de gehele aanpak nog meer te ondersteunen en we grotere stappen kunnen maken.

1.3 Leeswijzer

Nadat is aangegeven waarom en op welke wijze de regiovisie is geactualiseerd gaan we in op de visie en de bijbehorende uitgangspunten voor een lokale en regionale aanpak, opgesteld naar aanleiding van de ervaringen van de afgelopen periode. Hoofdstukken 3 en 4 vormen de kern van de actualisering. Hoe krijgen geweld eerder en beter in beeld en hoe stoppen we dit geweld duurzaam. Daarin geven we aan wat willen vasthouden en wat we gaan versterken. Hoofdstuk 5 staat stil bij de noodzakelijke aandacht voor specifieke groepen terwijl hoofdstuk 6 de randvoorwaarden aangeeft om een effectieve aanpak te borgen.

Op 31 januari 2023 zijn de cliëntenraden/adviesraden sociaal domein van de zes Flevolandse gemeenten uitgenodigd voor een toelichting op de visie en om vragen te beantwoorden. De betrokkenheid van de clientenraden/adviesraden heeft geleid tot drie bijlagen.

“Gelet onze bevolkingsgroei is het nodig om groter te denken. De aanpak en het hulpaanbod moet meegroeien.”

2.0 VISIE OP DE AANPAK EN UITGANGSPUNTEN VOOR LOKALE EN REGIONALE AANPAK

Aan de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling in Flevoland ligt de volgende missie ten grondslag, voor bestuurders en uitvoerende professionals:

MISSIE

Voor bestuurders:

Bestuurders willen een samenleving waarin iedereen zich positief kan ontwikkelen. De basis daarvoor ligt bij een veilige thuissituatie. Bestuurders (van gemeenten en partnerorganisaties) zijn en voelen zich daarom ervoor verantwoordelijk dat situaties van huiselijk geweld en kindermishandeling zoveel mogelijk worden voorkomen en als het gebeurt dat het bij een eerste signaal meteen professioneel wordt opgepakt zodat het geweld onmiddellijk stopt, niet meer plaatsvindt en dat opgelopen fysieke, mentale/emotionele schade zo snel mogelijk en zo goed mogelijk wordt hersteld. Om dat mogelijk te maken faciliteren zij de professionals in hun organisatie op alle passende manieren.

Specifiek voor Flevoland is het ook nodig om groter te denken en na te gaan of in deze regio niet meer nodig is dan in andere regio’s, gelet op de verwachte bevolkingsgroei en de aanwezige problematiek die breder is dan alleen huiselijk geweld en kindermishandeling. De aanpak en het hulpaanbod zouden hierin moeten meegroeien.

Voor uitvoerende professionals:

“Professionals laten slachtoffers pas los, als ze heel zeker weten dat een ander hem (indien nodig) stevig beet heeft. Daarom moet multidisciplinair en gericht op alle gezinsleden en hun sociale netwerk (systeemgericht) worden gewerkt vanuit de gedachte: doen wat nodig is (niet meer en niet minder). Iedere professional werkt vanuit een bredere scope, heeft kennis van de andere beroepsgroepen (normen en eisen), weet dat hij kan rekenen op het vakmanschap van collega’s uit andere disciplines en stuurt aan op oplossingen, snelheid, samenhang en integraliteit. Professionals moeten zich hierbij gesteund weten door de samenleving en hun organisatie. Lokale gezagsdragers, bestuurders en directeuren van organisaties staan voor de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling en scheppen hiervoor ook de voorwaarden.”[2]

[2] Bron: Actieprogramma Geweld hoort nergens thuis, pag. 9

2.1 Onze ambitie; drie actielijnen

Als we het hebben over huiselijk geweld en kindermishandeling dan bedoelen we in deze Regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling in alle verschijningsvormen van geweld dat door iemand uit de huiselijke kring of het netwerk van het slachtoffer wordt gepleegd. Met huiselijke kring en netwerk worden (ex-)partners, familieleden en (huis)vrienden, kennissen bedoeld. Het kan gaan over fysiek, seksueel en psychisch geweld en het kan in ernst en duur sterk variëren. Het wordt ook wel aangeduid als 'geweld in afhankelijkheidsrelaties'.

In onze regio hebben wij veel meldingen van huiselijk geweld en kinderminshandeling in vergelijking met andere regio's in het land. Wat de achterliggende oorzaak daarvoor is weten we (nog) niet. Met behulp van de methodiek van DataLab gaan we hier de komende periode nader onderzoek naar doen. Wel weten we uit het onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut dat psychische trauma's van ouders en kinderen, hechtingsproblemen, emotionele onveiligheid bij kinderen, opvoedstress van ouders, ingrijpende jeugdervaringen van ouders, probleemgedrag van kinderen veel voorkomen bij betrokkenen die te maken hebben met geweld. Uit het onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut blijken armoede, werkloosheid en gebruik van middelen, waarvan specifiek alcohol de grootste risicofactoren te zijn van het geweld. Als regio hebben we ook zelf onderzoek laten uitvoeren. Uit dat onderzoek[3] blijkt dat in onze regio eenoudergezinnen, gezinnen met problematische schulden en leven in armoede relatief vaker te maken hebben met huiselijk geweld en kindermishandeling in vergelijking met andere regio's. Kortom er is niet één oorzaak aan te wijzen, maar een combinatie van factoren dat maakt dat er veel meldingen zijn, veel uithuisplaatsingen en veel verzoeken tot onderzoek door de Raad voor de Kinderbescherming. Hoe meer problemen en risicofactoren bij elkaar komen, hoe groter de kans op het vóórkomen van structureel geweld. Daarnaast vraagt het ook om te kijken naar onze eigen rol in de vele meldingen.

De laatste jaren hebben we steeds meer zicht gekregen op de werkzame bestanddelen van de aanpak. Wij hebben ons als regio aangesloten bij het landelijk programma Geweld hoort nergens thuis. De drie actielijnen die in dit programma staan, willen we ook de komende periode voortzetten. We willen ons namelijk blijven inzetten voor:

- Het eerder en beter in beeld krijgen van geweld
- Het duurzaam stoppen van geweld
- Specifieke groepen die extra aandacht behoeven: kinderen in kwetsbare opvoedingssituaties en complexe scheidingen, slachtoffers van mensenhandel, slachtoffers van ouderenmishandeling, seksueel geweld, schadelijke traditionele praktijken en mensen met een licht verstandelijke beperking (LVB).

In dit hoofdstuk zetten we uiteen hoe we deze actielijnen willen realiseren door aan te geven wat onze visie is en wat onze belangrijkste uitgangspunten bij de aanpak zijn.

2.2 Visie op de aanpak: uitgangspunten die we hanteren

Voorkomen is beter dan genezen

Het voorkomen van geweld begint met het tijdig signaleren en het durven vragen naar of het bespreekbaar maken van huiselijk geweld en kindermishandeling. Dit vinden wij het allerbelangrijkste. We denken hierbij aan het tijdig signaleren door naasten van de gezinnen zelf. Naasten hebben meestal als eerste door wanneer bijvoorbeeld gezinnen in de stress zitten. Ook zij kunnen het gesprek aangaan of mensen bewegen om hulp en ondersteuning te zoeken. Maar we denken vooral aan professionals die werkzaam zijn in het lokale veld.

Eerst het stoppen van geweld, daarna het wegnemen van de risico's en het werken aan herstel: kortom we werken volgens de visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid.

Inmiddels weten we beter wat werkt. We weten dat continu zicht op de veiligheid binnen het huishouden nodig is om het patroon van geweld te kunnen doorbreken. Wanneer er sprake is van onveiligheid, werken we in Flevoland volgens de breed gedragen visie 'gefaseerd samenwerken aan Veiligheid' (L. Vogtländer & S. van Arum). Dit houdt in dat alle bij een huishouden betrokken partijen eerst samenwerken aan het direct stoppen van geweld en vervolgens samen inzetten op risico-gestuurde en herstelgerichte zorg aan alle betrokkenen (slachtoffers en plegers en hun eventuele kinderen). Wanneer we het hebben over een pleger gaat het om een zeer diverse groep van volwassen mannen en

[3] Bron: titel van rapport komt nog

vrouwen (vaak ook vaders en moeders, adolescenten en volwassen kinderen) en (ex) partners. Onze eigen vaak te smalle opvattingen van wie en wat een pleger is, dragen erbij bij dat we schadelijk gedrag (de onveiligheid) over het hoofd zien. Voor een huishouden kan gelijktijdig worden gewerkt aan het verminderen van risico's op geweld en het werken aan herstel, maar als een dreigende situatie (weer) ontstaat, staat veiligheid in onze aanpak voorop. In deze situatie zijn alle activiteiten erop gericht om het geweld direct te stoppen. Door meer in te zetten op het stoppen van het geweld, en daarna pas op die hulp en ondersteuning die nodig is om de risico's te verminderen, kan de hulp en ondersteuning ook effectiever worden ingezet. Om te werken volgens deze visie zijn onze professionals werkzaam in de lokale toegang en andere relevante ketenpartners zoals bijvoorbeeld Blijf Groep, Veilig Thuis en Zorggroep Oude en Nieuwe Land getraind in de Top 3-methodiek.

De werkwijze vertaalt zich in vijf fasen:

1. Werken aan directe veiligheid met een veiligheidsplan.
2. Werken aan stabiele veiligheid met een hulpverleningsplan op basis van risico-gestuurde zorg.
3. Werken aan herstel van de ontwikkeling van de individuele gezinsleden met herstelplannen voor trauma-geïnformeerde en herstelgerichte zorg.
4. Werken aan stabilisatie door het evalueren en bijstellen van eerder gestelde doelen.
5. Werken aan duurzame veiligheid, ook als professionele hulpverlening stopt door het leren omgaan met terugval met een toekomstplan.

Samen met het huishouden bepalen betrokken professionals in gezamenlijk overleg en onderlinge afstemming wat, waarom, door wie wordt gedaan. De verschillende gezinsprofielen, zoals zijn opgesteld door het Verwey-Jonker Instituut en Augeo, ondersteunen de gezinsgerichte, in teamverband, multidisciplinaire, rechtsbeschermende en transparante aanpak.

Door in gesprek te gaan met alle leden van het huishouden (slachtoffer, pleger en kind) kan met elkaar worden bepaald wat er nodig is om de veiligheid duurzaam te bereiken. De gezinsprofielen van het Verwey-Jonker Instituut hebben ons geleerd waar we rekening mee moeten houden. Als het gaat om intieme terreur is het bijvoorbeeld van belang het gesprek met slachtoffer en pleger niet gezamenlijk te voeren, terwijl bij gezinnen in de stress dat wel van meerwaarde is, naast eventuele individuele gesprekken met bijvoorbeeld kinderen. Het is ook nodig dat professionals beschikken over voldoende kwaliteit. In aanvulling op de Richtlijnen Jeugdhulp en Jeugdbescherming heeft de VNG het Kwaliteitskader "Werken aan Veiligheid voor lokale (wijk)teams en gemeenten" vastgesteld. De afgelopen jaren hebben wij als eerste van Nederland in alle zes Flevolandse gemeenten de bijbehorende zelfscan uitgevoerd en een verbeterplan opgesteld aan de hand van dit kwaliteitskader, namelijk het plan "Samenwerken aan veiligheid". We verwachten ook de komende jaren dat ons lokaal veld zich actief inspant om aan de kwaliteitseisen uit het Kwaliteitskader te voldoen. Daartoe wordt de zelfscan die bij het Kwaliteitskader hoort regelmatig herhaald, inclusief bijbehorende verbetermaatregelen. We weten ook dat er inzet nodig is vanuit verschillende disciplines. Door in teamverband planmatig, integraal en systeemgericht samen te werken gericht op rechtsbescherming en transparantie, bestaat er een grotere kans dat de betrokkenen blijven meewerken en het duurzaam veilig blijft, ook als professionele hulpverlening is gestopt. Bij interventies in gezinnen/huishoudens en zeker in het gedwongen kader verdient de rechtspositie van betrokken kinderen en volwassenen bijzondere aandacht. Naast een gezinsgerichte en zorgvuldige aanpak van professionals, gebaseerd op de kinderrechten en mensenrechten, vraagt dit een goede communicatie met de betrokkenen, geïnformeerde en zorgvuldige belangenafwegingen en rapportage en transparantie over wie wat doet en welke informatie met welk doel wordt gedeeld. Het moet voor degenen om wie het gaat duidelijk en begrijpelijk zijn wat er gebeurt. Naast de basisprincipes *gezinsgericht, rechtsbeschermend en transparant*, en *eenvoudig*, voegt het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming nog lerend toe. Dit uitgangspunt van een lerende beschermingspraktijk past bij hoe we in Flevoland op weg zijn en verder willen gaan.

HERKENNEN VAN GEWELDSPATRONEN BINNEN GEZINNEN: GEZINSPROFIELEN

Het herkennen van gezinsprofielen helpt bij het begrijpen van wat er speelt in het gezin en uiteindelijk welke hulp nodig is. Augeo heeft samen met Verwey-Jonker Instituut gezinsprofielen ontwikkeld. Deze gezinsprofielen sluiten elkaar niet uit en kunnen in de praktijk overlopen. Ze helpen bij het herkennen van de geweldspatronen. Dit helpt bij het begrijpen wat er speelt. In elk profiel staat andere problematiek op de voorgrond.

De vijf gezinsprofielen, een hulpmiddel om geweldspatronen binnen gezinnen te herkennen:

1 Intieme terreur

Bij Intieme terreur is er sprake van een machtsverschil tussen de partners. Een partner, meestal de man, oefent dwang en controle uit op zijn partner en soms ook op de kinderen als die er zijn. Dit door haar vrijheid te beperken, haar te isoleren en door het gebruik van, vaak ernstig, geweld, ook seksueel. Het slachtoffer en de kinderen voelen zich continu bedreigd en onveilig.

2 Gezin in de stress

Bij het profiel gezin in de stress staat centraal dat er een hoge mate van stress is door een opeenstapeling van factoren. Dit leidt herhaaldelijk tot conflicten waarbij het (ernstige) geweld ook van twee kanten kan komen. Regelmatig gaat dit samen met alcoholmisbruik bij één van de partners. De kinderen kunnen slachtoffer zijn en getuige.

3 Langdurige zorg

In het profiel langdurige zorg staat op de voorgrond dat één (of beide) partners vanwege een beperking of psychische problemen langdurige zorg nodig heeft. In de gezinnen kan ook geweld tussen partners een rol spelen. Daarnaast is er door de problematiek van ouders vaak een onveilige opvoedsituatie voor de kinderen en komt verwaarlozing vaak voor.

4 Kindgedrag en opvoedstress

In het vierde profiel gaat het vooral om kindgedrag en opvoedstress. De (ernstige) gedragsproblemen van kinderen kunnen een reactie zijn op het geweld in huis of komen voort uit aangeboren problematiek. Het gedrag kan ook conflicten en geweld veroorzaken tussen beide ouders onderling, of tussen ouder en kind. Er is veel opvoedstress en onveiligheid voor de gezinsleden.

5 Complexe conflictscheidingen[4]

Het kenmerk van het profiel complexe conflictscheiding is dat de problemen vooral rond de omgang spelen na echtscheiding. In aanloop naar en als de scheiding is uitgesproken is er met name psychisch geweld en een juridisch gevecht om de kinderen. Kinderen hebben last van de conflicten tussen ouders.

[4] Deze beschrijving van het gezinsprofiel sluit aan bij de definitie complexe scheiding volgens de Herziene Richtlijn Scheiding 2020 van het NJi: een complexe scheiding is een scheiding waarbij ouders door aanhoudende ernstige conflicten het belang en welzijn van de kinderen uit het oog verliezen, en daarnaast ook het wederzijdse belang.

Hulp vindt zo veel mogelijk thuis plaats.
Uitgangspunt is dat iedereen veilig thuis moet kunnen zijn en moet kunnen opgroeien in een veilige omgeving. Het kan zo onveilig zijn, dat opvang van het slachtoffer (tijdelijk) nodig is of dat een kind uit huis moet worden geplaatst. Inmiddels weten we dat dit op de langere termijn geen goede oplossing is en zelfs schadelijk kan zijn. Onze ambitie is dat er nul kinderen uithuis worden geplaatst (zie ook onze Regiovisie Jeugd). Daarom zetten we in op zo vroeg mogelijk passende hulp en ondersteuning in de thuissituatie. Betrokkenen betrekken we bij wat er gaat gebeuren en de regie blijft zo veel als mogelijk bij henzelf. We weten dat ze dan sneller geneigd zijn om hulp te accepteren. Daar waar nodig maken we gebruik van de Wet tijdelijk huisverbod om de pleger voor een korte termijn op een andere plek te laten zijn. Ook andere vormen van Time-out willen we uitbreiden en versterken. Alles om te bereiken dat de veiligheid voldoende is en zeker om te voorkomen dat het geweld zodanig escaleert en men (kind en/of slachtoffer) uit huis moet.

Door continu te leren van onze aanpak kunnen we onze aanpak continu verbeteren.
De afgelopen jaren hebben we steeds beter zicht gekregen op dat wat werkt. Tegelijkertijd zien we in de regionale cijfers helaas nog niet terug dat we erin slagen om huiselijk geweld en kindermishandeling te voorkomen en duurzaam te stoppen. Niet alleen Veilig Thuis Flevoland beschikt over veel data (BI-tool), landelijk is de impactmonitor huiselijk geweld beschikbaar en ook andere partijen beschikken over veel data. Door naar alle data nog gerichter te kijken en te combineren, hopen we beter zicht te krijgen op wat we moeten verbeteren en waar we ons op moeten richten (DataLab methode). Ook vinden we het van belang ervaringen te blijven delen, het gesprek met elkaar te blijven voeren en actiegericht onderzoek te doen naar onze werkwijze, zodat we onze aanpak kunnen blijven verbeteren en een steeds beter resultaat gaan bereiken.

3.0 EERDER EN BETER IN BEELD

3.1 Inleiding

Hoe kan huiselijk geweld en kindermishandeling worden voorkomen? Wat is nodig om de duur van het geweld te verkorten en erger te voorkomen? Door de risicofactoren en het geweld zelf eerder en beter in beeld te hebben, kunnen betrokkenen beter en sneller worden geholpen.'[5] Dat begint met het tijdig signaleren en het durven vragen naar of het bespreekbaar maken van huiselijk geweld. We weten dat huiselijk geweld en kindermishandeling een gevoelig onderwerp is, dat moeilijk bespreekbaar te maken is. Toch kan daar juist het verschil worden gemaakt. Niets doen is in deze geen optie. 'Iedereen kan verschil maken voor een slachtoffer of pleger.'[6]

De regio Flevoland kent - met name in de grote steden - relatief veel meldingen. We merken dat dat we er om uiteenlopende redenen nog onvoldoende in slagen om het geweld duurzaam te stoppen. We zien zelfs dat de problemen soms verder escaleren vanwege een toenemende complexiteit aan problemen. Door problemen eerder en beter in beeld te krijgen verwachten we minder complexe problemen, minder escalaties en minder hermeldingen.

Deze actielijn is gericht op de volgende drie speerpunten:

1. Preventie: tijdig signaleren en bespreekbaar maken van huiselijk geweld en kindermishandeling;
2. het versterken van het lokale veld; en
3. het versterken van Veilig Thuis.

[5 - 6] Bron: Actieprogramma Geweld hoort nergens thuis

> **"Iedereen kan het verschil maken voor een slachtoffer."**
>
> - Geweld hoort nergens thuis

Door handvatten te geven om te signaleren, de situatie bespreekbaar te maken, de kwaliteit van ons lokale veld te verbeteren, goede samenwerkingsafspraken te maken en te zorgen voor een goede informatievoorziening, willen we de komende jaren verder bouwen aan het eerder en beter zicht krijgen op de problematiek.

3.2 Wat houden we vast?

1. Preventie: tijdig signaleren en bespreekbaar maken

Preventie begint met het tijdig signaleren en het bespreekbaar maken van huiselijk geweld. Dit kan eraan bijdragen dat men eerder en tijdiger hulp gaat zoeken. Niet alleen professionals kunnen probleemsituaties eerder onder de aandacht brengen (o.a. door vroegtijdig de stappen van de meldcode te doorlopen en zich aan de beroepscode te houden). Situaties kunnen ook eerder in beeld komen als de omgeving van het huishouden alert is en de stap durft te zetten om een signaal af te geven. Om te kunnen signaleren, is het nodig om te weten wat de signalen zijn. Dit vraagt om voorlichting.

Wat hebben we de afgelopen jaren bereikt en wat willen we voortzetten?

Kansrijke start

De gemeente Almere neemt deel aan het landelijke actieprogramma Kansrijke Start. Hierbij werken zorgprofessionals samen zodat de eerste duizend dagen van een nieuw leven, die zo belangrijk zijn zo voor de ontwikkeling van een pasgeborene, zo goed mogelijk verlopen. Onderdeel van dit programma is Nu Niet Zwanger. De gemeente Almere en Lelystad hebben de werkwijze geïmplementeerd om een open en eerlijk gesprek te voeren met cliënten (mannen en vrouwen) om hen na te laten denken over hun kinderwens. Kansrijke start draagt bij aan het veilig opvoeden van kinderen. De komende periode gaan we na of het programma kan worden voortgezet en zo ja, op welke wijze.

Vergroten weerbaarheid en handelingsvaardigheid inwoners

Op dit moment zetten we al in op weerbaarheidstrainingen op scholen. De komende periode willen we deze inzet verder uitbreiden, onder andere door bij landelijke campagnes aan te sluiten.

Follow-up meldcodetour

De afgelopen jaren hebben we ingezet op de meldcodetour. Meer dan veertig bijeenkomsten hebben plaatsgevonden waarin men is geïnformeerd over de veranderingen in de meldcode en de nieuwe werkwijze van Veilig Thuis. Tegelijkertijd hebben deze bijeenkomsten als doel de samenwerking te verbeteren en input op te halen wat er nodig is aan vervolg. Via de meldcodetour was het mogelijk om de professionals die meldcodeplichtig zijn, te bereiken door er letterlijk op af te gaan en deskundigheidsbevordering aan uiteenlopende groepen professionals aansluitend bij hun eigen praktijk te bieden. In 2022 en 2023 vond de meldcodetour opnieuw plaats. Tijdens deze meldcodetour is er aandacht voor het effectiever weten te gebruiken van de verschillende stappen van de meldcode (o.a. het vragen om advies en ondersteuning bij Veilig Thuis bij stap 2), bewustwording te creëeren en hoe te handelen. Dit alles moet bijdragen om de handelingsverlegenheid te verminderen.

Op tijd erbij: vroeg signaleren en ingrijpen op school bij huiselijk geweld en kindermishandeling

Het doel van ‘Op tijd erbij op school’ is om de kennis, bewustwording en handelingsvaardigheid inzake huiselijk geweld en kindermishandeling te versterken, bij zowel leerkrachten als kinderen en hun ouders in het primair/secundair onderwijs. Hiervoor zetten we het specialistisch scholingsaanbod van ‘Team-Kim’ in. Team-Kim bestaat uit jonge ervaringsdeskundigen die zelf huiselijk geweld en kindermishandeling hebben meegemaakt en op die manier een gemakkelijke ingang vinden bij kinderen en jongeren. De aanpak wordt ingebed in de lokale structuur (onder andere wijkteam, wijkagent en jeugdgezondheidszorg).

Make the Difference

Tactus Verslavingszorg neemt samen met Veilig Thuis Flevoland en Amethist deel aan het tweejarige Europese project Make The Difference. Doel van dit Europese project is om kinderen die opgroeien in gezinnen met verslavingsproblematiek (KOV) eerder te signaleren en zo snel mogelijk passende hulp en bescherming te bieden ter voorkoming van psychische problemen. Hiervoor wordt een samenwerkingsovereenkomst opgesteld met onder andere afspraken om direct vanuit Veilig Thuis door te kunnen verwijzen naar Tactus en de implementatie van de meldcode bij de verslavingszorg te verbeteren. Er komt scholing op het gebied van verslaving en veiligheid om de kennis te vergroten en de samenwerking te versterken inclusief de ervaring vanuit de 14 andere Europeese landen.

Regionale ervaringspool 'Mensen met ervaring met huiselijk geweld en/of kindermishandeling'.
In 2021 is de ervaringspool opgericht met deelnemers uit de hele regio, ondersteund door de landelijke pool van ervaringsdeskundigen van Geweld hoort nergens thuis. De ondersteuning vanuit de landelijke pool loopt af, maar wij willen dat de regionale ervaringspool blijft. Zo kunnen ervaringsdeskundigen en mensen met ervaring en ervaringskennis worden ingezet voor zowel het geven van voorlichting als voor het geven van advies over beleid.

[7] Met lokale veld bedoelen we hier alle lokale professionals die een rol spelen in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling; van welzijnsorganisatie tot wijkteam en Jeugdgezondheidszorg.
[8] Zie VNG. Kwaliteitskader "Werken aan veiligheid voor lokale (wijk)teams en gemeenten."

2. Lokale veld versterken

De afgelopen jaren hebben we geïnvesteerd in het lokale veld[7] en de samenwerking tussen het lokale veld en Veilig Thuis. Het lokale veld heeft een belangrijke rol in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Zij hebben de verantwoordelijkheid om met het gezin te onderzoeken wat het probleem is en wat de oorzaak van de problemen is en de passende ondersteuning te organiseren om het geweld te doorbreken. Hiervoor doorlopen zij de stappen van de meldcode. Ook stellen zij het veiligheidsplan op samen met betrokkenen, bieden zelf ondersteuning of leiden toe naar specialistische ondersteuning. Om deze rollen en verantwoordelijkheden goed uit voeren, is kwaliteit van belang.

Wat hebben we de afgelopen jaren bereikt en wat willen we voortzetten?

Kwaliteitskader "Werken aan veiligheid voor lokale (wijk)teams en gemeenten"

Om te werken volgens het kwaliteitskader hebben onze gemeenten een zelfscan uitgevoerd en na aanleiding van de uitkomsten van de zelfscan het verbeterplan "Samenwerken aan veiligheid" opgesteld, op regionaal en lokaal niveau. De komende periode blijven we dit proces periodiek herhalen. Zo krijgen we een goed zicht op de kwaliteit van ons lokale veld en kunnen we verbetermaatregelen inzetten waar die nodig zijn.

Regionale training op Top 3-methodiek

Om te werken volgens de visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid, hebben we als regio de Top 3-methodiek omarmd. De afgelopen jaren zijn medewerkers van verschillende organisaties getraind. De komende periode willen we inzetten op het nog breder trainen en borgen van deze methodiek.

Regie in lokaal veld

Het voeren van regie door het lokale veld is één van de basisfuncties van het lokale veld.[8] De komende periode willen we met elkaar nader uitwerken wat we verstaan onder regie bij casuïstiek waarbij het niet veilig is. Wat zijn de taken die daarbij horen, welke competenties horen daarbij en wat mogen we daarbij verwachten van het lokale veld. Daarbij houden we rekening met landelijke ontwikkelingen, zoals de aanpassing van de jeugdwet en het Toekomstscenario kind en jeugdbescherming waarin we goed kijken naar een aansluiting tussen het lokale veld en regionale partijen met specialisme op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Op tijd erbij: Vroeg signaleren en versterken specialistische aanpak in de wijk bij huiselijk geweld

Het doel van 'Op tijd erbij in de wijk' als werkwijze is om de kennis, bewustwording en handelingsvaardigheid inzake huiselijk geweld bij wijkteams en andere lokale professionals te vergroten door duo's/trio's te vormen van specialisten op het gebied van huiselijk geweld (Blijf Groep en

Zorggroep Oude en Nieuwe Land) en generalisten (maatschappelijk werkers van wijkteams, welzijnsorganisatie en medewerkers van de toegang jeugd/jeugdgezondheidszorg). De duo's/trio's pakken samen casuïstiek op die vanuit Veilig Thuis is afgeschaald of vanuit het lokale veld wordt ingebracht. Met deze aanpak proberen we gezinnen/systemen eerder in beeld te krijgen, (verdere) escalatie te voorkomen en een passend hulpaanbod te bieden. Ook Veilig Thuis is hier als belangrijke samenwerkingspartner bij betrokken. Daar waar nodig sluit Veilig Thuis aan in het kader van advies en ondersteuning.

Actualisatie samenwerkingsafspraken tussen Veilig Thuis en het lokale veld

Elke gemeente heeft met Veilig Thuis samenwerkingsafspraken gemaakt. In deze samenwerkingsafspraken staat aangegeven wat Veilig Thuis doet en wat het lokale veld doet. Met alle ontwikkelingen die er nu spelen is het van belang om deze samenwerkingsafspraken te actualiseren.

3. Veilig Thuis versterken

Veilig Thuis Flevoland ontvangt relatief veel (zware) meldingen in vergelijking met andere regio's. We willen in onze regio minder onveiligheid hebben. Hiervoor is het niet alleen nodig om het lokale veld te versterken, maar ook Veilig Thuis zelf. Door uitbreiding van de dienst Advies en Ondersteuning wil Veilig Thuis eerder betrokken raken en het lokaal veld versterken ter voorkoming van een (her) melding of inzet zware zorg. Vanuit de ondersteuning kan Veilig Thuis bijvoorbeeld samen met het lokale veld op huisbezoek gaan of aansluiten bij ronde tafels.

Wat hebben we de afgelopen jaren bereikt en wat willen we voortzetten?

Business intelligence Tool (BIT) en DataLab methode

De afgelopen jaren heeft Veilig Thuis Flevoland een dashboard ingericht dat veel relevante cijfermatige informatie biedt over huiselijk geweld en kindermishandeling. Om meer inzicht te krijgen in de onderliggende oorzaken van de hoge cijfers rond huiselijk geweld en kindermishandeling in onze regio, voeren we samen met onze ketenpartners nader onderzoek uit. Daarbij maken we gebruik van de DataLab methode. We starten met de gemeente Almere en betrekken daarna de hele regio bij het DataLab. Samen met de partners brengen we in beeld welke vragen we beantwoord willen hebben en welke informatie al bij de partners beschikbaar is. Hierbij worden onderzoeksgegevens die al beschikbaar zijn systematisch geordend en voor alle partners beschikbaar gemaakt. Dit wordt aangevuld met nieuw onderzoek inzake vragen die dan nog open liggen.

Terugdringen wachttijden door bedrijfsmatige verbeteringen werkproces Veilig Thuis

We willen dat Veilig Thuis de komende periode blijft inzetten op een flexteam op piektijden voor aanpak van de wachtlijst, regioteams (back office) met vaste contactpersonen voor gemeenten, een eenduidige overdrachtsdocument en procesbegeleiders voor het inwerken van nieuwe medewerkers.

3.3 Wat gaan we versterken?

We blijven ook deze periode inzetten op preventie: tijdig signaleren en bespreekbaar maken van huiselijk geweld en kindermishandeling, versterken van het lokale veld en Veilig Thuis Flevoland. Waar we nog niet aan hebben gewerkt en wat we de komende periode willen versterken zijn de volgende punten:

Meer aandacht voor preventie: Signalen achter de voordeur

We willen de komende periode meer aandacht besteden aan preventie door nog meer te signaleren en huiselijk geweld en kindermishandeling meer bespreekbaar te maken. Vrouwenopvang Kadera uit IJsselland heeft een methode/handreiking ontwikkeld over de manier waarop woningcorporaties kunnen bijdragen aan het stoppen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Corporatiemedewerkers komen, bijvoorbeeld voor onderhoudswerkzaamheden of reparaties achter de voordeur, ook bij huurders die verder geen andere personen of organisaties binnenlaten. Daarmee hebben corporatiemedewerkers een unieke positie om verborgen geweld te signaleren. Wanneer corporaties zich bewust zijn van de impact van huiselijk geweld en kindermishandeling en de rol die zij kunnen spelen in het signaleren daarvan, kunnen zij een onmisbare bijdrage leveren aan het bestrijden van huiselijk geweld en kindermishandeling. Niet alleen woningcorporaties kunnen deze bijdrage leveren. We willen ook andere organisaties, waarbij medewerkers achter de voordeur komen, stimuleren om hiervan te leren. Ook denken we aan een mediacampagne om omstanders meer bewust te maken en slachtoffers te bereiken. Hierbij sluiten we zo veel mogelijk aan bij de landelijke mediacampagnes.
Meer aandacht voor preventie en vroegsignalering: Spel en Virtual Reality training Achter de voordeur

Met steun van het landelijk programma Geweld hoort nergens thuis heeft de Isala Academie in nauwe samenwerking met ervaringsdeskundigen een interactief spel ontwikkeld. Door middel van interactieve vragen en discussiepunten worden professionals uit het sociale en veiligheidsdomein spelenderwijs aan het denken gezet over huiselijk geweld. Hoe herken je het? En wat kan je er tegen doen? Daarnaast is een virtual reality training ontwikkeld waarbij deelnemers zelf kunnen ervaren hoe een casus huiselijk geweld eruit kan zien en welke stappen zij daarin als professional kunnen zetten. Wij willen dit spel onderdeel laten zijn van onze preventieactiviteiten in Flevoland.

Huiselijk geweld en kindermishandeling standaard in het curriculum Hoge Scholen (PABO, Social Work)

De komende periode willen we met de hogescholen, te beginnen met de PABO en Social Work, het gesprek aangaan hoe zij huiselijk geweld en kindermishandeling in hun standaardcurriculum kunnen opnemen. Ook zoeken we hierbij de samenwerking met de politieacademie. Het gaat daarbij om zowel het signaleren door leerkrachten, als ook voor studenten om te leren omgaan met de meldcode. Hiermee verwachten we ook dat de samenwerking tussen het onderwijs en Veilig Thuis kan worden versterkt. Ook kunnen wellicht vormen worden gevonden om aanstormende professionals al kennis te laten maken met de praktijk en te laten bijdragen aan bijvoorbeeld bespreekbaar maken en preventie.

Opvoedingsondersteuning

Wanneer de omgeving van het kind signaleert dat het gedrag verandert of wanneer ouders het moeilijk hebben met zichzelf en hun kind, kan ondersteuning eraan bijdragen dat - ondanks de moeilijke situatie - het kind veilig opgroeit. Opvoedingsondersteuning is een basisvoorziening. Het is laagdrempelige ondersteuning voor alle inwoners die daar behoefte aan hebben. De komende periode willen we nagaan in hoeverre opvoedingsondersteuning nog gerichter kan worden ingezet om huiselijk geweld en kindermishandeling te voorkomen. Zo willen we stimuleren dat inwoners gebruik hiervan gaan maken wanneer ze problemen ervaren binnen de relatie en te maken hebben met armoede.

Handle with Care

Het kan voor een kind helpend zijn dat na een geweldsincident thuis de leerkracht op school weet dat zich in het leven van een kind iets ingrijpends heeft afgespeeld. Op deze manier kan zichtbaar en onzichtbaar begrip en steun worden gegeven door de leerkracht. Een aantal gemeenten in Nederland volgt daartoe de aanpak ‘Handle with Care’ in lokale samenwerkingen van onderwijs, gemeenten (leerplicht) en Veilig Thuis. We willen nagaan of Handle with Care ook in onze regio kan worden uitgevoerd.

Werken met Kindcheck

De Kindcheck is onderdeel van stap 1 van de meldcode en pas je toe als een volwassen of adolescente cliënt in een (medische) situatie verkeert die voor minderjarige kinderen (ernstige) schade kan veroorzaken. Denk bijvoorbeeld aan cliënten met ernstige psychische problemen, drugs- of alcoholverslaving of met een gewelddadige partner. We gaan ons meer inzetten dat maatschappelijke partners de kindcheck toepassen.

Werken met de gezinsprofielen

In het onderzoek ‘Kwestie van een lange adem. Kan huiselijk geweld en kindermishandeling echt stoppen?’ uitgevoerd door het Verwey-Jonker Instituut, zijn patronen achter het gezinsgeweld geanalyseerd en vereenvoudigd

tot vijf gezinsprofielen. Het herkennen van deze profielen helpt bij het begrijpen van wat er speelt in het gezin en uiteindelijk welke hulp nodig is. We willen ook in onze regio meer inzicht krijgen in deze profielen en het als hulpmiddel gebruiken bij het inzetten van de juiste hulp en ondersteuning.

Samenwerken met GGz

In het kader van risico gestuurde zorg is het van belang dat het lokale veld en Veilig Thuis binnen de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling met de GGz samenwerkt, zowel voor jeugd als volwassenen. De komende periode zetten we in op het versterken van deze samenwerking ten behoeve van het creeeren van de veiligheid. Drakentemmers, het Expertiseplatform Trauma en Gehechtheid na Huiselijk Geweld, speelt hierin een belangrijke rol, aangezien het platform zowel voor de GGz als het lokale veld specifieke deskundigheidsbevordering biedt. Ook de samenwerking tussen de GGz en het lokale veld komt hierin aan bod.

Verklarende analyse

Een verklarende analyse geeft inzicht in de samenhang van de problemen, het ontstaan en het voortbestaan ervan en legt verbanden tussen deze factoren. Het ontbreekt vaak aan een analyse van de situatie. De analyse maken professionals in iedere gemeente bij de toegang tot jeugdhulp samen met de betrokkenen en op papier. Zo ontstaat er overzicht. In de regio Flevoland zijn professionals jeugd geschoold in de verklarende analyse. Bij complexe situaties en inzet van jeugdhulp wordt een verklarende analyse gemaakt. De verklarende analyse is een aanvulling op bestaande methodieken zoals de Top 3-methodiek, Signs of Safety en Krachtwerk.

Doorontwikkeling Veilig Thuis Flevoland als expertisecentrum in nauwe samenwerking met Flevo Academie en het Steunpunt Stop Huiselijk Geweld. nu van de Zorggroep Oude en Nieuwe Land

Het eerder en beter signaleren en het volgen van de meldcode, vraagt om structurele aandacht. Daarnaast is er vanuit de professionals behoefte aan verdieping op thema's waaronder signaleren, gespreksvoering, kindgesprekken, omgaan met agressie, e.d. maar ook kennisvergroting over vormen van geweld, zoals seksueel misbruik, ouder(en) mishandeling, intieme terreur, schadelijke traditionele praktijken, eergerelateerd geweld, etc.

Versterken van integraal samenwerken/ stimuleren van korte lijnen op beleids- en uitvoerend niveau

Door het organiseren van netwerkbijeenkomsten en minisymposia verwachten we dat professionals elkaar beter leren kennen waardoor ze ook makkelijker kunnen samenwerken en zo beter gebruik maken van elkaars expertise; een soort "lerend netwerk". Ook willen we dat er samenwerking plaatsvindt tussen verschillende beleidsterreinen. Zo vinden we het belangrijk dat er oog is voor verschillende risicofactoren, zoals armoede en bestaanszekerheid.

Overzicht maken van wat er allemaal gebeurt op het terrein van huiselijk geweld en kindermishandeling

Voor netwerkpartners is het niet altijd duidelijk wat er gebeurt op het terrein van huiselijk geweld en kindermishandeling. Ook is men niet altijd bekend met het aanbod om huiselijk geweld en kindermishandeling te voorkomen en aan te pakken. De komende periode willen we meer in beeld brengen wat er allemaal gebeurt in onze regio en daarmee vervolgens zo veel als mogelijk van elkaar te leren. We verkennen of de site ZorgOOG hiervoor kan worden gebruikt. Ook bespreken we het resultaat onder andere in het partneroverleg van het Zorg en Veiligheidshuis.

4.0 STOPPEN EN DUURZAAM OPLOSSEN VAN GEWELD

4.1 Inleiding

'Om de cirkel van geweld duurzaam te doorbreken is het nodig dat er veiligheid wordt gecreëerd in onveilige situaties. Hiervoor is goede afstemming nodig met partijen die – waar nodig met dwang – (veiligheids) maatregelen kunnen treffen. Daarna is er ruimte om de oorzaken aan te pakken die de onveiligheid veroorzaken en kan er gewerkt worden aan herstel van (ontwikkelings) schade. Effectieve hulp moet snel beschikbaar zijn en gericht zijn op medisch en psychologisch herstel, de zogenaamde herstelgerichte interventies. Nog lang niet alle slachtoffers van huiselijk geweld en kindermishandeling krijgen hulp, of de juiste hulp. Hulp moet gericht zijn op duurzaam herstel. Hiervoor is nodig dat de hulp zich niet alleen richt op het slachtoffer maar op het hele gezin of alle direct betrokkenen. Ook specifiek voor plegers is er een hulpaanbod nodig om herhaling te voorkomen. De reguliere (jeugd)hulp is niet altijd toegespitst op het verwerken van trauma of op een aanpak met aandacht voor verwerken van een mogelijk trauma van de pleger.'[9]

Het werken aan veiligheid en het inzetten van de hulp om risico's te verminderen en tot herstel te komen klinkt zo logisch, maar is nog steeds geen vanzelfsprekendheid. Deze actielijn is erop gericht om de samenwerking zo in

> "We willen de melding zo snel mogelijk op de juiste plek, zodat er snel contact kan worden opgenomen met de betrokkenen en de juiste interventie plaatsvindt."

[9] Bron: Actieprogramma Geweld hoort nergens thuis.

te richten dat we daadwerkelijk (multidisciplinair) samenwerken aan de acute en structurele veiligheid. Ook is onze inzet erop gericht dat slachtoffers en plegers passende hulp krijgen zodat het risico op geweld vermindert en er aandacht is voor het herstel, onder andere via traumascreening en behandeling.

4.2 Wat houden we vast?

4. Multidisciplinair en systeem gericht samenwerken gericht op acute en structurele veiligheid

Het stoppen van geweld vraagt om goede samenwerking tussen organisaties die werkzaam zijn in verschillende sectoren en tussen professionals die verschillende specialistische kennis en expertise hebben (intersectorale en integrale samenwerking). Daarbij hebben betrokken professionals oog voor alle leden van het betrokken huishouden cq. systeem, zowel voor het slachtoffers als de pleger en de eventuele kinderen.

Wat hebben we de afgelopen jaren bereikt en wat willen we voortzetten?

MDA++ aanpak

De afgelopen periode is een MDA++ casuistiek overleg ingericht dat bestaat uit medewerkers van Veilig Thuis Flevoland, Blijf Groep, politie, Openbaar Ministerie, Reclassering Nederland, De Waag, GGD vangnet en advies en procesregie vanuit het Zorg en Veiligheidshuis. Wanneer er kinderen betrokken zijn, sluiten de GI (SAVE) en de Raad voor de Kinderbescherming ook aan. Het team behandelt de meest complexe casuistiek (maximaal vijftig casussen per jaar) op en stelt met elkaar een veiligheidsplan op. Systeemgericht werken en de combinatie van interventies vanuit zorg en straf is in dit overleg van toegevoegde waarde en maakt de ++ om het structurele geweld te doorbreken.

Casusregieteam

Het casusregieteam MDA++ behandelt de meest complexe MDA++ casuistiek wat vraagt om expertise, intensieve regie en een outreachende aanpak. De casusregisseur blijft betrokken totdat de veiligheid in deze gezinnen stabiel genoeg is om naar een lokaal veld over te kunnen dragen. Het team bestaat uit medewerkers vanuit Veilig Thuis, Reclassering en GGD Vangnet en Advies. Recent is op basis van de positieve ervaringen besloten om het team voort te zetten en uit te breiden met casuistiek. Een aandachtspunt daarbij is wel het personeelstekort bij de partners die casusregie leveren.

5. Passende opvang en ondersteuning voor slachtoffers

Opvang voor slachtoffers en het bieden van ondersteuning maakt een belangrijk onderdeel uit van de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het uitgangspunt is om deze hulp zo veel als mogelijk thuis aan te bieden (ambulante hulp) om daarmee opvang te voorkomen. Als opvang toch noodzakelijk is, zetten we in op een zo kort mogelijk verblijf en het bevorderen van tijdige uitstroom uit de opvang, waarna indien nodig opnieuw ambulante hulp kan worden ingezet. De ondersteuning die we inzetten is outreachend, systemisch en integraal met meer focus op nazorg.

Onderzoek wijst uit dat bij gevallen van huiselijk geweld vaak ook sprake is van dierenmishandeling en omgekeerd. Wij blijven aandacht geven aan de relatie tussen huiselijk geweld en dierenmishandeling. In onze communicatie over het herkennen van signalen van huiselijk geweld is een passage over de relatie met dierenmishandeling opgenomen. Het blijft voor slachtoffers van huiselijk geweld mogelijk om huisdieren mee naar de opvang te nemen.

Wat hebben we de afgelopen jaren bereikt en wat willen we voortzetten?

Voorkomen van de instroom binnen de vrouwenopvang

Aan de slag met de knelpunten in de opvang

We hebben eerder onderzoek gedaan naar de knelpunten en de oplossingen inzake instroom, doorstroom en uitstroom van clienten in de vrouwenopvang. Deze knelpunten en mogelijke oplossingen willen we de komende periode aanpakken. Om instroom te voorkomen, vormt bijvoorbeeld het organiseren van goed gefaciliteerde netwerk van opvang en Time-out plekken een kansrijke oplossing. Ook het (door)ontwikkelen van werkwijzen waarbij plegers eerder en beter betrokken worden, leidt naar verwachting ook tot eerder zicht op veiligheid bij instroom. Hierdoor kan in bepaalde gevallen de opvangperiode bekort worden. Daarom werken Blijf Groep en de regio Flevoland aan de realisatie van preventief inzetbare Time-out plekken voor zowel plegers als slachtoffers van huiselijk geweld. Meer over de plegeraanpak vindt u hieronder. Daarnaast zetten we in op het starten van bijvoorbeeld traumabehandeling tijdens de opvang. Ook dit kan de opvangtijd verkorten.

Vrouwen die als gevolg van huiselijk geweld in de (crisis)vrouwenopvang verblijven, hebben vaak te maken met financiële problemen. Een groot deel van deze vrouwen heeft schulden. Schulden op zich geven al veel stress, maar gekoppeld aan de onveilige thuissituatie van de vrouwen levert dit nog meer stress op. Het is daarom belangrijk dat gemeenten samen met de vrouwenopvang effectieve hulp bieden.

Als de schuldhulpverlening is opgestart en men in een bepaalde fase van het traject zit, moet dit bij een verhuizing (naar een andere opvanglocatie of naar een woning buiten de gemeente waar de opvang is gevestigd) vaak opnieuw worden gedaan. Gemeenten nemen schuldhulpverleningstrajecten (vaak) niet over van elkaar. Dit zorgt ervoor dat er langer dan nodig geen actie wordt ondernomen of betalingsregelingen vervallen. Daarnaast moeten vrouwen ook meermaals hun verhaal doen en afwachten of het schuldhulpverleningstraject wordt overgenomen. Dat is, gedurende deze kwetsbare periode in hun leven, voor hen extra belastend. De Nationale Ombudsman heeft dit in zijn rapporten uit 2017 en 2019 als knelpunt benoemd. Daarom neemt Flevoland samen met de Blijf Groep en lokale ketenpartijen die met schuldhulpverlening in de vrouwenopvang te maken hebben, deel aan de werkplaats Schouders Eronder.

Bevorderen van de uitstroom vanuit de vrouwenopvang

‘Blijf veilig na de opvang!’

Het doel van Blijf Veilig na de Opvang is om betrokkenen die uitstromen uit de vrouwenopvang warm over te dragen naar de wijkteams en nog een jaar te monitoren met het oog op hun veiligheid. In Flevoland werkt de gemeente Almere met deze aanpak, in nauwe samenwerking met de outreachende hulpverleners van De Schoor.

Meer aandacht voor nazorg na de opvang

Blijf Groep heeft de opdracht gekregen om meer aandacht te hebben voor nazorg na de opvang.

De Nieuwe Toekomst in het Oranje Huis

In 2022 is ingezet op de methodiek ‘De Nieuwe Toekomst’ in het Oranje Huis. Het is een interventie gericht op het bevorderen van participatie en economische zelfstandigheid van slachtoffers van huiselijk geweld ter voorkoming van herhaling van het geweld. Het bevorderen van economische zelfstandigheid vinden we belangrijk voor de komende periode.

‘Thuis in de wijk’ in Almere

In de gemeente Almere is de pilot Thuis in de wijk afgerond en inmiddels structureel geborgd. De komende tijd wil de gemeente Almere blijven inzetten op het stimuleren van een duurzame uitstroom uit de 24-uurs instellingen (niet alleen huiselijk geweld). Dit is gericht op het bieden van huisvesting na de opvang.

6. Plegeraanpak

Ook hulpaanbod voor plegers is van belang om het geweld daadwerkelijk te stoppen. We weten dat plegers na een incident het meest gemotiveerd zijn in het accepteren van hulp. Van belang is dat we daadwerkelijk contact hebben met de pleger, oordeelvrij het gesprek aangaan en hen de hulp aanbieden die het meest passend is. Dan zijn zij geneigd om hulp te accepteren. Ook is goede samenwerking tussen straf en zorg het meest effectief.

Wat hebben we de afgelopen jaren bereikt en wat willen we voortzetten?

Supportgroepen voor plegers

Naast Time-out plekken voor zowel plegers als slachtoffers zoals hierboven genoemd, zijn ook supportgroepen voor plegers in ontwikkeling waarbij zij onder professionele begeleiding kunnen werken aan een geweldloze toekomst. Dit willen we voortzetten. De supportgroepen zijn zowel toegankelijk voor plegers wier partners in de vrouwenopvang verblijven, als voor plegers die samen met hun (ex-)partner een ambulant traject doorlopen en voor plegers die verder geen ondersteuning (vanuit Blijf Groep) krijgen. Het is toegankelijk voor alle mannelijke plegers van huiselijk geweld.

Systeemgerichte aanpak: Outreachend en betrokken

Het doel van 'Outreachend en betrokken!' is om bij te dragen aan het voorkomen van herhaling van huiselijk geweld en kindermishandeling na afloop van een tijdelijk huisverbod in Flevoland door gezamenlijk (Reclassering Nederland, Blijf Groep en Zorggroep Oude en Nieuwe Land) actief en langer betrokken te blijven bij huishoudens. Dit wordt gedaan in nauwe samenwerking met de inzet van vrijwillige buddy's. De systemische aanpak en versterkte samenwerking tussen straf en zorg ervaren betrokken partners als een echte meerwaarde. Vandaar dat het inmiddels een standaard aanpak is.

Huisvesting bij tijdelijk huisverbod

Plegers die een huisverbod krijgen opgelegd en nergens anders onderdak kunnen krijgen, krijgen een noodbed aangeboden. Kanttekening daarbij is dat dit alleen tijdens kantoortijden beschikbaar is en alleen vanuit de Reclassering kan worden ingezet. We weten dat door letterlijk een dak boven het hoofd te hebben de pleger meer openstaat voor hulpverlening en hij/zij beter meewerkt met het eventuele strafproces en/of hulpverlening.

7. Traumascreening en behandeling gericht op herstel
Uit het onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut[10] is gebleken dat slachtoffers en plegers van huiselijk geweld bovengemiddeld vaak kampen met trauma's. Ongeveer 15% van de volwassenen en 30% van de kinderen die met huiselijk geweld en kindermishandeling te maken hebben, is getraumatiseerd. Trauma is een van de verklaringen voor het van generatie op generatie overdragen van huiselijk geweld. Onze regio is een van de trekkers op landelijk niveau van behandeling van trauma bij slachtoffers. Wij blijven als vanzelfsprekend inzetten op het aanpakken van trauma. Daarmee blijven we bijdragen aan het herstel van slachtoffers en plegers.

Wat hebben we de afgelopen jaren bereikt en wat willen we voortzetten?

Drakentemmers, Expertiseplatform Trauma en Gehechtheid na Huiselijk Geweld en Kindermishandeling
Flevoland is één van de initiatiefnemers van Drakentemmers dat als project binnen Geweld hoort nergens thuis is begonnen binnen zes GHNT-regio's. In 2021 namen al 18 van de 28 GHNT-regio's deel en vanaf 2022 wordt het platform landelijk uitgerold onder de vlag van de Blijf Groep, met financiële steun van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de centrumgemeenten vrouwenopvang. Het overkoepelende doel, de missie, van Drakentemmers is om bij te dragen aan het realiseren van structurele veiligheid in gezinnen door middel van een beter aansluitend, beschikbaar en toegankelijk behandelaanbod voor slachtoffers en plegers van huiselijk geweld en kindermishandeling, zowel volwassenen als kinderen, in de vrouwenopvang, maatschappelijke opvang, MDA++ en ambulante zorg. Het platform biedt veel expertise en de mogelijkheid tot verbinding tussen (aankomende) behandelaren uit het hele land. Binnen Flevoland zijn al 13 behandelaren aangesloten die werkzaam zijn bij Altra, GGZ Centraal, 's Heerenloo, MoleMann, Accare, TriadeVitree, Therapeutisch Centrum en Praktijk voor Opvoeden. De komende jaren zetten we in op verdere groei en structurele samenwerking tussen deze behandelaren en de vrouwenopvang, maatschappelijke opvang en MDA++. Ook biedt Drakentemmers een nieuwe leerlijn Huiselijk geweld en traumasensitief werken voor overige professionals in het sociale en veiligheidsdomein die veel meerwaarde heeft voor Flevolandse professionals. De komende jaren zetten we in op het breed beschikbaar maken van deze leerlijn voor onze professionals.

4.3 Wat gaan we versterken?

Naast dat wij een aantal zaken willen vasthouden, willen we de komende periode ook een aantal punten versterken.

Aandachtspunten voor de komende periode zijn:

- Anticiperen op groei van gemeenten: kan dit ambulant worden opgevangen of zijn extra bedden nodig?
- Creëren van Time-out plekken om opvang en een tijdelijk huisverbod te voorkomen
- Inzet preventief tijdelijk huisverbod, ook bij kindermishandeling
- Meer nadruk op ambulante hulp
- Hulpaanbod voor plegers versterken, daarbij leggen we de nadruk op het werken aan intrinsieke motivatie
- Traumasensitief werken in het lokale veld, onder andere met trainingsaanbod Drakentemmers
- Komen tot een gezinsaanbod traumabehandeling en de financiering daarvan
- Versterken lokale teams en het werken met volgens de Top3-methodiek

Daarnaast willen we binnen deze actielijn ook inzetten op een aantal nieuwe speerpunten.

[10] Verwey-Jonker Instituut (2020) Kwestie van een lange adem

8. Verbinding zorg en straf: Veiligheid Voorop!
Het stoppen van huiselijk geweld en kindermishandeling vraagt om een betere verbinding tussen de domeinen zorg en veiligheid. Zo willen we betere aansluiting van bestuurlijke en justitiële instrumenten en onder andere een betere samenwerking met ZSM[11]. Bovendien willen we goed aanhaken bij de doorontwikkeling van het Zorg- en Veiligheidshuis: daar gaan we het thema huiselijk geweld en kindermishandeling stevig positioneren. Met het implementeren van de multidisciplinaire aanpak (MDA++) hebben we een eerste stap in die richting gezet.

VEILIGHEID VOOROP!

Landelijke ontwikkelagenda voor een betere samenwerking tussen het sociaal domein en justitiepartners.

Op initiatief van het Openbaar Ministerie, de Nationale Politie, 3RO, de Raad voor de Kinderbescherming en Veilig Thuis is landelijk de ontwikkelagenda Veiligheid Voorop! opgesteld. De onderwerpen uit 'Geweld hoort nergens thuis' die onder de verantwoordelijkheid van deze partners vallen, krijgen uitwerking in deze agenda. De ontwikkelagenda is een leidraad en biedt een meerjarig perspectief op alle noodzakelijke activiteiten om de samenwerking tussen justitieorganisaties en Veilig Thuis te verbeteren en daarmee bij te dragen aan betere acute zorg. De ontwikkelagenda is vorm gegeven langs zes fasen: signaal, melding, verzoek tot onderzoek of advies – onderzoek en informatie - duiding strategie, besluit, regie – uitvoering interventies, monitoring, bijstelling – afronden en evalueren. De ontwikkelagenda ziet op landelijk niveau met name verbeterpunten ten aanzien van vier afstemmingsmomenten in de vroegtijdige aanpak bij samenloop van zorg en straf: Samen op in acuut, actie-overleg bij dreigend gevaar, aanpak huiselijk geweld met Veilig Thuis en ZSM bij aangehouden verdachten en niet-vastzaken en samenwerken bij strafbare kindermishandeling.[12]

[11] ZSM staat voor Zorgvuldig Snel Maatwerk en is een werkwijze waarin politie, OM, reclassering, Raad voor de Kinderbescherming en Slachtofferhulp als ketenpartners samenkomen en veel voorkomende criminaliteit betekenisvol afhandelen.
[12] Bron: Landelijk netwerk zorg-straf. Ontwikkelagenda Veiligheid voorop 2018-2022

Aandachtspunten voor de komende periode zijn:

Regionale netwerken zorg en straf versterken cq doorontwikkeling ontwikkelagenda Veiligheid Voorop

Aan de regionale netwerken zorg en straf nemen Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming en de justitiepartners deel. Zij geven samen uitvoering aan de ontwikkelagenda Veiligheid Voorop. Om een goede verbinding met zorg te maken, is samenwerking met gemeenten van groot belang. De komende periode gaan we na op welke wijze dit vorm kan krijgen.

Uitvoeringsplan Midden Nederland

Naar aanleiding van de ontwikkelagenda van Veiligheidspartners en Veilig Thuis op de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling hebben de partners in Midden Nederland een uitvoeringsplan opgesteld. De MDA++ aanpak en het Actieoverleg verloopt goed en willen ze vasthouden. Kansen om de samenwerking tussen zorg en justitiepartners te verbeteren, zien partners door:

- **Samen op in Acuut**
  Bij iedere (incident)melding van huiselijk geweld en kindermishandeling zoekt de politie direct afstemming met Veilig Thuis. Dit kan telefonisch en dan zal gevraagd worden om een verrijking en een veiligheidsbeoordeling. Indien er sprake is van spoed zal de politie Veilig Thuis vragen om meteen mee te gaan en gezamenlijk een veiligheidsinschatting te maken.

- **Samenwerking Veilig Thuis op ZSM**
  Vanuit de ZSM en VT bestuurders ligt er een adviesopdracht om binnen 1,5 jaar tot 2 jaar tot deelname van Veilig Thuis op ZSM te komen (7 dagen x 14 uur).

- **Verbetering aanpak Strafbare Kindermishandeling**
  Landelijk is er een handreiking bij Strafbare Kindermishandeling beschreven. In de praktijk wordt dit nog niet goed opgevolgd. Dit vraagt onderzoek en analyse naar wat er nodig is om tot een goede aanpak te komen.

- **Tijdelijk Huisverboden efficienter en effectiever in te zetten**
  Op Midden Nederland niveau is er behoefte aan een eenduidige werkwijze, zoals het in Flevoland is vorm gegeven. Focus ligt op meer preventief inzetten van tijdeijk huisverbod ook bij situaties waarin sprake is van kindermishandeling. De afgelopen periode hebben we een pilot uitgevoerd tijdelijk huisverbod nieuwe stijl. We gaan deze pilot evalueren en de werkzame bestanddelen van deze pilot borgen. Daarbij willen we ook aandacht voor het preventief gebruik maken van het huisverbod.

- **Spreekuur Huiselijk Geweld**
  Met dit spreekuur krijgen de reclasseringsorganisaties en justitie een verdachte van huiselijk geweld eerder in beeld zodat sneller en beter ingegrepen kan worden. Binnen twee weken na aanhouding wordt een verdachte uitgenodigd op het spreekuur van de reclassering. Het OM stelt het moment om te beslissen over de vervolging van een verdachte met twee weken uit. De Reclassering start meteen, samen met alle betrokken instanties zoals Veilig Thuis, politie en bijvoorbeeld de huisarts, met het maken van een plan van aanpak om het geweld te stoppen. De veiligheid van slachtoffers en gezinsleden staat hierin voorop. Een verdachte start direct met een gedragstraining of een andere interventie.

9. Toekomstscenario kind en gezinsbescherming
Het systeem van jeugdhulp en jeugdbescherming staat sterk onder druk. Dat is reden geweest om landelijk een Toekomscenario kind en gezinsbescherming op te stellen. Daarmee willen betrokken partners de jeugdbescherming effectiever en slimmer organiseren. De regio Flevoland staat achter het Toekomstscenario en werkt actief aan de implementatie. De regio heeft een eigen aanvullend advies dat is gegeven naar aanleiding van het Toekomstscenario en wil de komende periode gaan beproeven op welke wijze dit in onze regio het beste kan worden vormgegeven. Vanaf maart 2022 is een regionale projectleider Toekomstscenario aangesteld die tot medio 2024 de aanpak verder zal uitwerken.

Aandachtspunten voor de komende periode zijn:

Gezamenlijke werkwijze op veiligheid voor jeugdigen en gezinnen
De regio Flevoland heeft in 2021 de kaders opgesteld voor het uitvoeren van het Toekomstscenario in de regio. De komende periode gaan we gezamenlijk een werkwijze ontwikkelen waarmee wij de veiligheid voor jeugdigen en gezinnen willen organiseren en de wijze waarop we de jeugd willen beschermen en zo een impuls kunnen geven aan de kwaliteit. De ervaringen die we hebben gedaan vanuit het programma Geweld hoort nergens thuis willen we hiermee verbinden. Immers, het gaat veelal over dezelfde gezinnen.

Verbinding veiligheidsteam en lokale teams
Het Toekomstscenario gaat ervan uit dat expertise op het terrein van veiligheid samen wordt gevoegd in een veiligheidsteam. Het gaat hierbij in ieder geval om om de expertise van Veilig Thuis, SAVE en Raad voor de Kinderbescherming. Dit veiligheidsteam moeten de lokale teams ondersteunen. De komende periode gaan we beproeven hoe dit in onze regio vorm kan krijgen.

Nieuwe samenwerkingsafspraken
De inrichting van het regionale veiligheidsteam zal uiteindelijk ook moeten leiden tot nieuwe samenwerkingsafspraken tussen het regionale veiligheidsteam en de lokale teams waarin de nieuwe manier van werken zal worden vastgelegd.

TOEKOMSTSCENARIO

We zijn op basis van de eerder benoemde thema's die belangrijk worden gevonden, input uit de gespreksronde en wat landelijk speelt t.a.v. het Toekomstscenario gekomen tot de volgende vier thema's voor het regionaal leren rond het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming binnen Flevoland:

1. **Alternatieven voor uithuisplaatsing**
   Inclusief gezinsgerichte juridische interventies
2. **Rechtsbescherming**
   Inclusief feitenonderzoek, integrale analyse

3. **Samenwerking**
   Inclusief V-GGZ, schuldhulp, straf, rechtbank en lokaal-regionaal
4. **Toekomstscenario's integrale bescherming**
   Inclusief opschaling initiatieven, integraal beleid en verbinding GHNT, regiovisie etc.

5.0 AANDACHT VOOR SPECIFIEKE GROEPEN

> “Als werker moet je het lef hebben om het geweld bespreekbaar te maken en door te pakken. Dat vraagt ook om specifieke kennis over de vorm van geweld.”

5.1 Inleiding

Voor een aantal doelgroepen met specifieke problemen is om verschillende redenen extra aandacht nodig. Denk hierbij bijvoorbeeld aan kinderen in kwetsbare opvoedingssituaties en slachtoffers en plegers met een licht verstandelijke beperking. Vanwege hun specifieke kenmerken sluit de reguliere aanpak niet altijd aan. Daarnaast vraagt een aantal specifieke doelgroepen om echt andere maatregelen. Denk hierbij aan betrokkenen bij mensenhandel, ouderenmishandeling, seksueel geweld en schadelijke traditionele praktijken. Bij deze vormen van geweld zijn andere samenwerkingspartners betrokken en is specifieke kennis en expertise nodig om het geweld te voorkomen en duurzaam op te lossen. In dit hoofdstuk gaan we nader in op deze specifieke groepen.

5.2 Wat houden we vast?

10. Kinderen in kwetsbare opvoedingssituaties en complexe scheidingen

In gezinnen waar kinderen getuige zijn van geweld tussen ouders is er meestal sprake van complexe problematiek, zoals psychiatrische problemen, verslavingsproblemen bij de ouders, armoede en werkeloosheid en/of een complexe scheiding. Uit verschillende onderzoeken is gebleken dat het meemaken van geweld tussen de ouders net zo schadelijk kan zijn als het zelf meemaken van geweld. Ook de complexe problemen van de ouders hebben een grote

weerslag op het gezin en dus ook de kinderen. Van het aantal kinderen waarvoor een beschermingsmaatregel is uitgesproken, is het aandeel vanwege een complexe (vecht)scheiding relatief hoog. We willen daarom specifieke aandacht blijven houden voor deze kinderen in het algemeen en de kinderen in complexe scheidingen in het bijzonder. We willen kijken wat zij nodig hebben, daarvoor leggen we ook de verbinding met de verklarende analyse.

Wat hebben we de afgelopen jaren bereikt en wat willen we voortzetten?

Verankeren basisvoorziening waar inwoners terecht kunnen voor informatie, vragen en advies bij relatie en scheiding.
In de gemeente Almere en Lelystad zijn (laagdrempelige) basisvoorzieningen zowel digitaal als fysiek ingericht. Hier kunnen inwoners terecht voor informatie, vragen en advies bij relatie en scheiding. De gemeente Lelystad heeft een website en spreekuren georganiseerd. De gemeente Almere heeft een website en inwoners kunnen terecht bij de wijkteams voor vragen (geen georganiseerd spreekuur).

Voldoende aanbod bij complexe scheidingen
De komende periode verkennen we in hoeverre er voldoende aanbod is bij complexe scheidingen en of de samenwerking tussen jeugdgezondheidszorg en het algemeen maatschappelijk werk goed kan worden geborgd.

Verankeren informatieve avonden van de Raad voor de Kinderbescherming
We gaan bekijken of we samen met professionals binnen onze regio een alternatief kunnen aanbieden voor de online bijeenkomsten voor ouders in scheiding, die eerder werden aangeboden door het Landelijk Contactpunt Ouderbijeenkomsten. Ook biedt de Raad voor de Kinderbescherming bijeenkomsten aan voor ouders die in een complexe scheiding liggen. We vinden het belangrijk dat deze bijeenkomsten regelmatig plaatsvinden, bij voorkeur voor ouders uit de gehele regio.

Werkwijze doorverwijzing jeugdhulp bij complexe scheidingen
De afgelopen jaren is er een nieuwe werkwijze ontwikkeld voor een doorverwijzing door de Rechtbank naar jeugdhulp voor kinderen waarbij de ouders in een complexe scheiding zitten. Deze werkwijze is geevalueerd. In oktober 2022 vond er een bijeekomst plaats in Almere voor alle professionals in de regio, om het proces en de meerwaarde te bespreken, evenals eventuele vervolgstappen.

11. Slachtoffers van mensenhandel

'Mensenhandel is onder andere het werven, vervoeren of opnemen en huisvesten van mensen met gebruik van dwang. Het doel van de mensenhandelaar is de uitbuiting van een persoon. Slachtoffers van mensenhandel hebben te maken met dwang, (dreiging met) geweld en misleiding. Vaak zijn ze te bang of niet in staat om zelf aangifte te doen. Het signaleren van mensenhandel is belangrijk omdat slachtoffers afhankelijk kunnen zijn van mensen uit hun omgeving om uit de uitbuitingssituatie te komen.[13]

[13] Bron: Bestrijden van mensenhandel | Mensenhandel en mensensmokkel | Rijksoverheid.nl geraadpleegd op 12 juni 2022.

Wat hebben we de afgelopen jaren bereikt en wat willen we voortzetten?

Stevig verankerde zorgcoördinatie mensenhandel met nadruk op uitbouw netwerk tussen zorg en veiligheid

De zorgcoördinator mensenhandel is de afgelopen periode ingebed. De zorgcoördinator adviseert ook (pro)actief gemeenten rondom de basisaanpak mensenhandel. De komende periode zetten we in op het stevig verankeren van de zorgcoördinatie mensenhandel bij Blijf Groep, met sterke nadruk op het verder uitbouwen van het regionale zorgcoördinatienetwerk tussen zorg en veiligheid, inclusief het aanstellen van aandachtsfunctionarissen mensenhandel bij relevante ketenpartners.

Basisniveau bestuurlijke aanpak mensenhandel (beleid, aandachtsfunctionaris, training) voor gemeenten op orde

In 2020 is er een regionale werkgroep mensenhandel opgericht. Hieraan nemen relevante ketenpartners en ambtenaren uit de verschillende regiogemeentes deel. In juni 2022 heeft het Bestuurlijk overleg zorg en veiligheid (BOZV) het Ambitieplan Mensenhandel vastgesteld. In dit plan wordt uiteengezet op welke manier Flevoland aan het basisniveau Bestuurlijke Aanpak Mensenhandel wil voldoen. Dit betekent dat elke regiogemeente een aandachtsfunctionaris aanstelt en personeel traint op het herkennen van signalen mensenhandel. Ook zijn in dit plan ambities geformuleerd om mensenhandel in Flevoland tegen te gaan. Als vervolg op het regionale ambitieplan stelt elke gemeente een lokaal uitvoeringsplan op waarin zij couleur locale kan inbedden. De regionale ambities zijn:

1. Adequaat signaleren en melden
2. Effectief samenwerken
3. Slachtoffers samenhangende hulp en ondersteuning bieden
4. Meer zicht krijgen op aard, omvang en risicofactoren
5. Barrières opwerpen
6. Slachtoffers reduceren

Opvang slachtoffers mensenhandel met multiproblematiek (OMM)

Samen met landelijke partners zoals CoMensha en HVO Querido wordt opvang en begeleiding verzorgd van slachtoffers van mensenhandel met multiproblematiek. De afgelopen periode zijn drie woningen in Almere aan deze doelgroep toegewezen. Vanuit deze woning krijgen slachtoffers ondersteuning bij de aanpak van hun problemen. De begeleiding vindt plaats vanuit de Blijf Groep.

Aandachtsfunctionarissen bij relevante ketenpartners en een heldere meldroute richting zorgcoördinator en politie

Voor alle ketenpartners is duidelijk op welke wijze zij een melding kunnen doen bij de zorgcoördinator en de politie.

Voorlichting en training, gericht op preventie en vroeginterventie

De basisteams van de politie in Flevoland zijn getraind op het signaleren van mensenhandel. De komende jaren zal aandacht hiervoor nodig blijven.

Samenwerking op niveau politieregio Midden-Nederland

Flevoland neemt deel aan de regietafel mensenhandel op het niveau van Midden-Nederland waarbinnen een gezamenlijke strategie en aanpak wordt ontwikkeld.

12. Ouderenmishandeling

Ook in onze regio komt ouderenmishandeling steeds meer voor. Financieel misbruik is een specifieke vorm van geweld die juist bij ouderen vaker voorkomt. De afgelopen jaren is in onze regio al relatief veel aandacht geweest voor ouderenmishandeling. Vanwege de toenemende vergrijzing vinden we het van belang aandacht hieraan te blijven besteden.

Wat hebben we de afgelopen jaren bereikt en wat willen we voortzetten?

Trainingen signaleren en handelen bij ouderenmishandeling

De Zorggroep Oude en Nieuwe Land, GGD Flevoland, Blijf Groep en Veilig Thuis hebben een interactief trainingsprogramma ontwikkeld dat zowel online als live te geven is. Het programma richt zich op professionals en vrijwilligers die veel met ouderen in aanraking komen. Ook is een Train de Trainers aanbod ontwikkeld, zodat we in onze regio voldoende trainers hebben die de trainingen kunnen geven. Het streven is om circa 15-20 trainingen te geven per jaar.

Regionaal Netwerk van aandachtsfunctionarissen ouderenmishandeling

Aan het regionaal netwerk nemen aandachtsfunctionarissen ouderenmishandeling vanuit verschillende organisaties deel zoals GGD, VVT (Verpleeg, verzorging en thuiszorg), huishoudelijke hulp organisaties, welzijnsorganisaties, Flevoziekenhuis, Veilig Thuis en vrijwilligersorganisaties die een rol spelen in de signalering van en handelen bij ouderenmishandeling. De Zorgroep Oude en Nieuwe Land vervult hierbij de trekkersrol om het netwerk levendig te houden en te vergroten.

5.3 Wat gaan we versterken?

Aandachtspunten voor de komende periode zijn:

Kinderen in kwetsbare opvoedingssituaties en Complexe scheidingen

- Een omgangshuis voor ouders die bij een complexe scheiding betrokken zijn of tegen wie maatregelen zijn getroffen waardoor ze hun kinderen niet zonder begeleiding mogen zien. Het is daarbij nog de overweging of dit om één of meerdere fysieke locaties zou moeten gaan verdeeld over de regio.
- Verkennen of er voldoende (systeem)gericht aanbod is voor volwassenen die met complexe scheidingen te maken hebben en welke maatregelen nodig zijn.
- Kennisvergroting en betere analyse op deze doelgroep; wanneer is er sprake van huiselijk geweld en wanneer spreken we van echtscheidingsproblemen, stalking, intieme terreur waar een ander aanbod voor nodig is.

Mensenhandel

- We nemen het initiatief om eens per jaar een inhoudelijk symposium te organiseren op het thema mensenhandel.
- Convenant mensenhandel ten behoeve van informatiedeling zal worden opgesteld op het niveau van de politieregio Midden-Nederland.
- Signalentafel Midden-Nederland wordt opgericht waar ‘zachte’ signalen mensenhandel tussen zorg en straf (politie, zorgcoördinatoren, ketenregisseurs en relevante ketenpartners) worden gedeeld.
- Aanstelling ketenregisseur Flevoland, in afstemming met politieregio Midden-Nederland. Deze ketenregisseur ontwikkelt beleid, zorgt voor goede samenwerking tussen het sociale en veiligheidsdomein inzake de aanpak van mensenhandel en neemt samen met de zorgcoördinator deel aan de bovenregionale regiegroep mensenhandel, gericht op beleidsontwikkeling, samen met Utrecht en Gooi en Vechtstreek.

Ouderenmishandeling

- Verder uitbouwen van het netwerk van aandachtsfunctionarissen ouderenmishandeling.
- Onder de aandacht brengen van ouderenmishandeling via minisymposium van de leidraad ouderenmishandeling voor gemeenten, zodat elke gemeente in onze regio de eigen beleidsmatige aanpak op dit terrein versterkt.
- De bestaande alliantie(s) financieel misbruik ouderen versterken en het ontwikkelen van nieuwe allianties stimuleren.
- Verbinding leggen met mentorschap en bewindvoering.

13 Licht verstandelijke beperking (LVB) problematiek in relatie tot huiselijk geweld en kindermishandeling

Mensen met een licht verstandelijke beperking zijn relatief vaak slachtoffer of pleger van huiselijk geweld. Tegelijkertijd sluit de beschikbare ondersteuning soms onvoldoende aan op deze doelgroep. Het taalgebruik van professionals is vaak te moeilijk voor hen. Ook hebben professionals onvoldoende in de gaten wanneer ze met mensen met een licht verstandelijke beperking te maken hebben. Vroegtijdige signalering en een structurele vorm van ondersteuning is van belang om het geweld te voorkomen.

Aandachtspunten voor de komende periode zijn:

Vroegtijdige ondersteuning aan mensen met een licht verstandelijke beperking
Door outreachtend ondersteuning aan te bieden aan mensen met een licht verstandelijke beperking, signaleren we vroegtijdig problemen die een risico op geweld met zich meebrengen.

Training signalering van huiselijk geweld en kindermishandeling bij mensen met een licht verstandelijke beperking
's Heerenloo biedt trainingen voor professionals om huiselijk geweld en kindermishandeling bij mensen met een LVB vroegtijdig te signaleren. Ook vanuit het Praktijkonderwijs vinden er regelmatig bijeenkomsten plaats om professionals voor te lichten. We onderzoeken of deze trainingen ook breder kunnen worden aangeboden. Zo weten we dat de politie ook behoefte heeft aan een dergelijke training.

De veiligheidsvoorwaarden en het veiligheidsplan aanpassen naar eenvoudige taal en een praatplaat, zodat mensen met een licht verstandelijke beperking de voorwaarden ook echt begrijpen, meewerken aan de gemaakte veiligheidsafspraken en passende ondersteuning krijgen.

Mentorschap voor mensen met een licht verstandelijke beperking
Mentorschap kan bijdragen aan het verminderen van risico's op geweld, vandaar dat we het van belang vinden om hier de komende periode op in te zetten.

14 Seksueel geweld

Seksueel geweld is een verschijningsvorm van geweld in afhankelijkheidsrelaties. De meeste plegers komen uit de familie-, vrienden- of kennissenkring van het slachtoffer. De grootste risicogroep zijn meisjes van 17 tot 23 jaar. De ongelijke positie tussen mannen en vrouwen en gebrekkige seksuele vorming zijn nog steeds belangrijke factoren waarom seksueel geweld zo veel voorkomt. Ook blijkt uit onderzoek van het CBS en Transgender Netwerk Nederland dat lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, bi+personen en transgender personen in vergelijking met heteropersonen vaker te maken hebben met huiselijk geweld. Vanwege de omvang van de problematiek vinden we het van belang om meer aandacht voor preventie te hebben. Dat betekent dat op jonge leeftijd al aandacht moet zijn voor gezonde seksuele en relationele vorming. Ook weten we dat het betrekken van jongens en mannen bij onze aanpak van belang is. Verder gaan we na in hoeverre de adviezen die de regeringscommissaris seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld, Mariët Hamer, geeft aan het kabinet ook voor ons van bruikbaar kunnen zijn.

Aandachtspunten voor de komende periode zijn:

Aandacht voor seksuele opvoeding op scholen, inclusief bewustwording van grensoverschrijdend gedrag

De GGD Flevoland en jeugdgezondheidszorg verzorgen trainingen. We willen de komende periode dat alle scholen ofwel deze trainingen ofwel andere vormen van seksuele opvoeding aanbieden aan hun leerlingen. Hiervoor zullen gesprekken met het onderwijs plaatsvinden.

Trainingen signaleren van seksueel geweld waar het gebruik maken van het vlaggensysteem onderdeel van uitmaakt

Het vlaggensysteem is een instrument waarmee professionals het seksuele gedrag kunnen duiden en sturen. We weten dat professionals handelingsverlegen zijn als het gaat het om seksueel geweld. Het bespreekbaar maken van seksueel geweld en de stappen die je als professional vervolgens moet zetten, zijn belangrijke vaardigenheden voor professionals. We willen dat dit wordt geborgd in het curriculum van de opleidingen in Flevoland, zodat aankomende professionals dit instrument/methodiek in hun opleiding krijgen. Door signalen eerder en beter in beeld te krijgen, kan z.s.m. passende hulp/interventies worden in gezet voor alle betrokkenen.

Versterken van de samenwerking met onder andere met het Centrum Seksueel Geweld (CSG)

De vraag is alleen nog wel op welke wijze deze samenwerking vorm krijgt. Is bijvoorbeeld een netwerk seksueel geweld een meerwaarde? De komende periode gaan we na welke vorm van samenwerking het meest passend is, zeker om signalen eerder en beter in beeld te krijgen.

15 Schadelijke traditionele praktijken

Schadelijke traditionele praktijken is net als seksueel geweld een verschijningsvorm van geweld in afhankelijkheidsrelaties. Het is een verzamelterm voor vormen van onderdrukking en geweld tegen kinderen (vooral meisjes) en vrouwen die voortkomen uit traditie, cultuur, religie en bijgeloof. Het kan zich op de volgende manieren uiten:

- Vrouwelijke genitale verminking
- Eergerelateerd geweld en eerwraak
- Huwelijksdwang (ook bij jongens!)
- Kindhuwelijken
- Achterlating

De afgelopen jaren is er landelijk veel ontwikkeld en opgezet aan interventies en onderzocht op het gebied van aard en omvang van risicogroepen. De meeste interventies zijn preventief van aard en top-down aangepakt.[14] We weten dat mensen die zelf tot de gemeenschap behoren, de doelgroep gemakkelijker kunnen bereiken en meer aanspreken. De komende periode willen we hen er meer bij betrekken.

Aandachtspunten voor de komende periode zijn:

De komende periode willen we samen met sleutelpersonen en gate keepers in gesloten gemeenschappen inzetten op:

- Bewustwording en zelfredzaamheid risicogroepen vergroten door voorlichting
- Deskundigheidsbevordering voor het versterken van signalering en het doen van een melding
- Deskundigheidsbevordering van (zorg- en hulp) professionals en politie
- Organiseren van passende zorg- en hulpverlening
- Betere bescherming en nazorg van slachtoffers

[14] Bron: Andersson Elffers Felix (2019) Verkenning 'schadelijke traditionele praktijken' Voor een samenhangende aanpak van praktijken die zelfbeschikking beperken.

6.0 WAT IS NODIG OM VOORGAANDE TE BEREIKEN

> “Om daadwerkelijk huiselijk geweld en kindermishandeling aan te pakken faciliteren wij als bestuurders onze professionals op alle passende manieren.”

6.1 Borgen van randvoorwaarden

Een aantal randvoorwaarden zijn van belang om ervoor te zorgen dat de genoemde activiteiten uit deze regiovisie daadwerkelijk kunnen worden uitgevoerd. Denk daarbij aan:

1. Bestuurlijke commitment.
2. Een goede structuur waarbij we verbinding leggen met de implementatie van het Toekomstscenario in Flevoland.
3. Eenheid van taal; met name als het gaat om de term regie.
4. Regels die gegevens delen tussen professionals mogelijk maken.
5. Aandacht voor wachtlijstproblematiek binnen de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling.
6. Financiële middelen, per jaar op maat, om de ambities in deze regiovisie waar te maken.

De afgelopen periode heeft de regionaal projectleider van Geweld hoort nergens thuis de ‘spin in het web’ functie uitgevoerd binnen de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling in Flevoland. De projectleider heeft daar waar nodig aangejaagd, initiatieven met elkaar verbonden en verantwoording afgelegd over de voortgang. Zij werd daarin ondersteund door het Geweld hoort nergens thuis-kernteam dat van grote meerwaarde is gebleken en bestaat uit de relevante regionale ketenpartners die bij de aanpak betrokken zijn. Wij willen

dit Geweld hoort nergens thuis-kernteam behouden vanwege haar belangrijke verbindende rol, onder voorzitterschap van de centrumgemeente.

6.2 Monitoring: meten is weten

Zoals we in het borgingsplan ook al aangaven, zal zonder herhaalde meting het moeilijk of onmogelijk zijn om in te schatten of we er in slagen de veiligheidssituatie van kwetsbare gezinnen binnen de regio te vergroten. Landelijk zijn inmiddels instrumenten ingericht die ons helpen inzicht te krijgen in de omvang (en hopelijk op den duur afname) van het probleem. De Impactmonitor Aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling van het CBS biedt informatie op basis van gegevens van Veilig Thuis, politieregistraties en diverse specifieke onderzoeken. De Impactmonitor wordt tweemaal per jaar geüpdatet: in de zomer en aan het eind van het jaar. De monitor wordt stapsgewijs uitgebreid, onder meer met indicatoren over samenhangende en effectieve hulp, de rol van omstanders, verbetering outcome, toerusting van toekomstige professionals en inter- en multidisciplinaire samenwerking. Daarnaast maakt de monitor ook steeds beter de ontwikkelingen in de tijd zichtbaar (vanwege de herhaalde metingen).

Hoe zinvol deze landelijk gegenereerde metingen ook zijn, de vraag is of we daarmee genoeg informatie hebben om op ons regionale en lokale niveau te kunnen sturen. Om te weten of de inrichting en toepassing van nieuwe werkwijzen en aanpakken effectief is, is het nodig vormen van regionale monitoring in te richten. Die monitor bevat informatie vanuit bijvoorbeeld Veilig Thuis, de Gecertificeerde Instellingen, politie en lokale teams en wordt met elkaar in verbinding gebracht. Deze regionale monitor zal een resultaatgericht gesprek vereenvoudigen over de voortgang van de gewenste ontwikkeling, onze huidige effectiviteit, de verbetermogelijkheden en wat dat betekent voor onze gezamenlijke en individuele inspanningen. In Flevoland biedt de BI-tool die Veilig Thuis heeft (door)ontwikkeld goede mogelijkheden voor monitoring die wellicht niet alleen voor gemeenten, maar ook voor andere netwerkpartners beschikbaar kan worden gemaakt. Dit zou in projectvorm verder kunnen worden opgepakt. Daarnaast zal Flevoland meewerken aan het onderzoek dat het Verwey-Jonker Instituut ontwikkelt in follow-up van de tweede cohortstudie ‘Een werk van lange adem’. Het Verwey-Jonker Instituut beoogt hiermee om het onderzoek naar gezinnen die zijn aangemeld bij Veilig Thuis structureel van karakter te maken en daarmee steeds weer nieuwe inzichten en handvatten te bieden voor de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Er wordt op ingezet om zoveel mogelijk Flevolandse gezinnen aan dit follow-up onderzoek mee te laten doen. Tot slot werkt Veilig Thuis Flevoland ook mee aan een onderzoek naar de gevolgen van corona van het Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving (NSCR).

BIJLAGE 1 BEGRIPPENLIJST

Begrip	Definitie
Huiselijk geweld en kindermishandeling	Alle verschijningsvormen van geweld dat door iemand uit de huiselijke kring of het netwerk van het slachtoffer wordt gepleegd. Met huiselijke kring en netwerk worden (ex-)partners, familieleden, (huis)vrienden, en kennissen bedoeld. Het kan hierbij gaan om fysiek, seksueel en psychisch geweld en het kan in ernst en duur sterk variëren. Het wordt ook wel aangeduid als geweld in afhankelijkheidsrelaties. Zie blz. 8.
Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming	Het toekomstscenario schetst op hoofdlijnen hoe de kind- en gezinsbescherming er over 5 tot 10 jaar (2026-2031) uit zou kunnen zien. https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/03/30/tk-bijlage-toekomstscenario-kind-en-gezinsbescherming
Complexe scheidingen	Een complexe scheiding is een scheiding waarbij ouders door aanhoudende ernstige conflicten het belang en welzijn van de kinderen uit het oog verliezen, en daarnaast ook het wederzijdse belang.
Mensenhandel	Mensenhandel is het werven, vervoeren, overbrengen, opnemen en huisvesten van een persoon, met gebruik van dwang en met het doel die persoon uit te buiten.
Seksueel geweld	Zie ook definitie huiselijk geweld en kindermishandeling. In deze regiovisie is seksueel geweld een verschijningsvorm van geweld in afhankelijkheidsrelaties. Het gaat hier om alle seksuele handelingen die iemand gedwongen moet uitvoeren, meemaken of zien in een afhankelijkheidsrelatie.
Schadelijke praktijken	Onder schadelijke praktijken vallen vormen van onderdrukking en geweld die voortkomen uit traditie, cultuur, religie of bijgeloof. Voorbeelden zijn vrouwelijke genitale verminking, huwelijksdwang en eer gerelateerd geweld. https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/12/16/verkenning-schadelijke-traditionele-praktijken#:~:text=Onder%20schadelijke%20traditionele%20praktijken%20vallen,verminking%2C%20huwelijksdwang%20en%20eergerelateerd%20geweld
Ouderenmishandeling	Ouderenmishandeling is het handelen of het nalaten van handelen van al degenen die in een terugkerende persoonlijke of professionele relatie met de oudere (iemand van 65 jaar of ouder) staan, waardoor de oudere persoon lichamelijke en/of psychische en/of materiële schade lijdt dan wel vermoedelijk lijden zal, en waarbij van de kant van de oudere sprake is van een vorm van gedeeltelijke of volledige afhankelijkheid. Er worden vijf vormen onderscheiden: psychische mishandeling, fysieke mishandeling, seksueel en financieel misbruik en verwaarlozing. https://www.huiselijkgeweld.nl/dossiers/ouderenmishandeling
Intieme terreur	Intieme terreur is een ernstige vorm van partnergeweld die gekenmerkt wordt door een patroon van controle en dwang. Dit kan zich uiten in het isoleren, vernederen en intimideren van de partner tot ernstig fysiek en seksueel geweld. Ook kan het gaan om controle van de financiën en dreigementen. https://vng.nl/nieuws/zo-herkent-u-intieme-terreur

Begrip	Definitie
Systeemgericht werken	Resultaatgericht samenwerken van professionals door rond en met het gezin/huishouden zorg op maat te bieden door gezamenlijk concrete toetsbare doelen te formuleren die betrekking hebben op de veiligheid van de leden van het gezin/huishouden, op herstel van trauma's en op herstel van het dagelijks functioneren van alle leden van dit gezin/huishouden. https://vng.nl/sites/default/files/2021-03/20191122-definitief-kwaliteitskader-werken-aan-veiligheid-voor-lokale-wijkteam.pdf
Wet tijdelijk huisverbod	Het tijdelijk huisverbod is een belangrijk instrument in de aanpak van huiselijk geweld. Het is een bestuursrechtelijke veiligheidsmaatregel die gekoppeld is aan hulpverlening. De wet geeft burgemeesters de mogelijkheid om in een dreigende situatie van huiselijk geweld de vermoedelijke pleger tijdelijk (in beginsel 10 dagen) de toegang tot zijn woning te ontzeggen. Tijdens deze periode mag de betreffende persoon geen contact opnemen met de partner en de kinderen. Het huisverbod kan alleen opgelegd worden aan personen van 18 jaar en ouder. Het huisverbod wordt in de vorm van een beschikking uitgereikt door de burgemeester of door de politie indien zij daartoe wordt gemandateerd.

BIJLAGE 2 OVERZICHT VAN REGIONALE INITIATIEVEN EN PARTNERORGANISATIES OP HET TERREIN VAN HUISELIJK GEWELD EN KINDERMISHANDELING

Regionaal initiatief of partnerorganisatie	Toelichting	Nadere informatie
Huiselijk geweld en kindermishandeling	Alle verschijningsvormen van geweld dat door iemand uit de huiselijke kring of het netwerk van het slachtoffer wordt gepleegd. Met huiselijke kring en netwerk worden (ex-)partners, familieleden, (huis)vrienden, en kennissen bedoeld. Het kan hierbij gaan om fysiek, seksueel en psychisch geweld en het kan in ernst en duur sterk variëren. Het wordt ook wel aangeduid als geweld in afhankelijkheidsrelaties. Zie blz. 8.	https://www.rijksoverheid.nl/documenten/beleidsnota-s/2018/04/25/geweld-hoort-nergens-thuis-aanpak-huiselijk-geweld-en-kindermishandeling
Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling	De meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling helpt professionals met het signaleren en handelen bij (vermoedens van) huiselijk geweld of kindermishandeling. En bij psychisch of seksueel geweld en verwaarlozing.	https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/meldcode
Blijf Groep	Blijf Groep helpt om huiselijk geweld te stoppen. Zij bieden hulp aan alle betrokkenen: slachtoffers, getuigen, plegers en kinderen. Hun uitgangspunt is het geweld te stoppen en veiligheid te creëren door hulp op maat.	https://www.blijfgroep.nl/locaties/oranje-huis-flevoland-gooi-en-vechtstreek/
Veilig Thuis Flevoland	Veilig Thuis is er voor advies en ondersteuning en het melden van huiselijk geweld en kindermishandeling.	https://veiligthuisflevoland.nl/
Zorggroep Oude en Nieuwe Land	Is de grootste aanbieder van advies- en behandeling, verzorging en verpleging thuis, jeugd- en maatschappelijke zorg en zorg en wonen in Steenwijkerland, Noordoostpolder en Urk.	https://zorggroep-onl.nl/
Stop Huiselijk geweld	Stop Huiselijk Geweld is er voor alle inwoners van Noordoostpolder en Urk die slachtoffer of getuige zijn van huiselijk geweld, of voor hen die geweld gebruiken, ongeacht hun leeftijd. Stop Huiselijk Geweld is een onderdeel van Zorggroep Oude en Nieuwe Land.	https://stophuiselijkgeweld.nu/
Kansrijke start	Kansrijke start draagt bij aan het veilig opvoeden van kinderen. Hierbij werken zorgprofessionals samen zodat de eerste duizend dagen van een nieuw leven, die zo belangrijk zijn zo voor de ontwikkeling van een pasgeborene, zo goed mogelijk verlopen. Kansrijke start is een landelijke actieprogramma. Onderdeel van dit programma is Nu Niet Zwanger.	https://www.kansrijkestartnl.nl/

Regionaal initiatief of partnerorganisatie	Toelichting	Nadere informatie
Op tijd erbij op school	Het doel van 'Op tijd erbij op school' is om de kennis, bewustwording en handelingsvaardigheid inzake huiselijk geweld en kindermishandeling te versterken, bij zowel leerkrachten als kinderen en hun ouders in het primair/secundair onderwijs. Hiervoor zetten we het specialistisch scholingsaanbod van 'Team-Kim' in.	Lokale beleidsadviseur
Op tijd erbij in de wijk	Het doel van 'Op tijd erbij in de wijk' als werkwijze is om de kennis, bewustwording en handelingsvaardigheid inzake huiselijk geweld bij wijkteams en andere lokale professionals te vergroten door duo's/trio's te vormen van specialisten op het gebied van huiselijk geweld (Blijf Groep en Zorggroep Oude en Nieuwe Land) en generalisten (maatschappelijk werkers van wijkteams, welzijnsorganisatie en medewerkers van de toegang jeugd/jeugdgezondheidszorg).	Lokale beleidsadviseur
Handle with Care	Handle with Care is een samenwerking tussen Veilig Thuis, scholen en leerplicht. Bij deze samenwerking streeft men ernaar om na ernstig huiselijk geweld al de volgende schooldag steun te bieden op school voor het kind. Simpel, snel, in een vertrouwde omgeving, en van grote waarde voor het kind.	https://www.augeo.nl/handle-with-care
Drakentemmers	Het Expertiseplatform trauma en gehechtheid na huiselijk geweld	https://www.drakentemmers.nl/
Zorg- en Veiligheidshuis Flevoland	Het Zorg- en Veiligheidshuis Flevoland is een operationeel samenwerkingsverband dat gericht is op het terugdringen van overlast en criminaliteit. In het Zorg- en Veiligheidshuis Flevoland werken instanties op één locatie samen aan opsporing, vervolging, berechting, zorg en hulpverlening.	https://www.zorgenveiligheidshuizen.nl/veiligheidshuizen/zvh-flevoland
MDA++ aanpak	Multidisciplinaire en systeemgerichte aanpak gericht op acute en structurele veiligheid.	https://almerekracht.almere.nl/projecten/effectief-ingrijpen-waar-problemen-zich-opstapelen/mda

BIJLAGE 3 REACTIES OP ADVIEZEN CLIËNTENRADEN/ADVIESRADEN* SOCIAAL DOMEIN

Onderwerp	Vraag/advies	Antwoord
Algemeen	Geef een eensluidende en duidelijke omschrijving op te nemen over wat binnen deze regiovisie de termen huiselijk geweld en kindermishandeling precies inhouden en omvatten.	Zie de toegevoegde begrippenlijst in Bijlage 1.
	Om de regiovisie leesbaar te maken voor een breed publiek is het wenselijk om een begrippenlijst toe te voegen als bijlage.	Voor de leesbaarheid is er een begrippenlijst toegevoegd in zie Bijlage 1.
	Om een duidelijk overzicht te krijgen van het aanbod adviseren wij een bijlage op te nemen met een organogram van de verschillende bestaande of nieuwe initiatieven met webadres of telefoonnummer en plaats van vestiging/werkgebied (contactgegevens). Liefst ook welke initiatieven bij elkaar horen of onder een ander initiatief vallen. Maar in ieder geval een vermelding van de contactgegevens van de diverse genoemde initiatieven en instanties.	In Bijlage 2 vindt u een actueel overzicht van regionale initiatieven en partnerorganisaties op het terrein van huiselijk geweld en kindermishandeling.
	De complexiteit van de betrokken instanties vraagt ons inziens ook om regievoering. Wij adviseren om voor elke cliënt een eigen regievoerder/vast aanspreekpunt aan te stellen om zo rust en voortgang in de procedure te waarborgen. Dat kan uiteraard een contactpersoon van één van de betrokken instanties zijn.	Regie is bij complexe casuïstiek en wanneer er sprake is van onveiligheid noodzakelijk. Dit is zowel van toepassing in het vrijwillig kader als gedwongen kader. Gemeenten in Flevoland hebben qua uitvoering hierin een lokale keuze en is afhankelijk van de lokale ondersteuningsstructuur, maar hebben allen als doel, in samenwerking met de cliënt, betrokken aanbieders te positioneren waar nodig en overzicht te houden op het proces bij complexe casuïstiek.

*Alle cliëntenraden, behalve die van Zeewolde, hebben een reactie gegeven. De Burgertafel van Zeewolde heeft aangegeven af te zien van een reactie.

Onderwerp	Vraag/advies	Antwoord
	Wij (ASD Almere) worstelen met de onoverzichtelijkheid van de werkwijze rond huiselijk geweld en kindermishandeling met zoveel verschillende actoren en verschillende taken en verantwoordelijkheden. Wij maken ons zorgen over de continuïteit, het ontbreken van regie, het onvoldoende elkaar informeren, en het ontstaan van wachttijden. Wij hebben behoefte aan een wanneer, ketenbeschrijving met daarin beschreven wie doet wat en en het beleid bij herhaalmeldingen. Hoe vindt de overdracht plaats, en op welke momenten is er sprake van een wachttijd en wat wordt hieraan gedaan. Een suggestie kan zijn, om aan de hand van klantreizen met verschillende persona, met elkaar te bespreken wie wat wanneer doet, welke interventies worden toegepast, geborgd naar het betreffende gezin.	Hiervoor verwijzen wij naar het Lokaal Addendum Almere – Samen Werken aan Veiligheid 0-100. Mbt het ontstaan van wachttijden en herhaalmeldingen overwegen wij een procesonderzoek te doen om dit te evalueren.
	Wij missen aandacht voor en informatie over de wachttijden: bij onderlinge verwijzing, bij verwijzing naar de jeugdzorg, bij de aanpak na een eerste of volgende melding. Wij hopen hierover via het Datalab meer informatie te krijgen. Daarnaast vragen wij aandacht voor het bewaken van de wachtlijst, indien meer aandacht voor vroegsignalering meer meldingen.	De wachttijden binnen de jeugdzorg vallen buiten de scope van deze regiovisie. De aanpak van een eerste of herhaalmelding is onderdeel van het Data Lab onderzoek dat nu in Almere wordt uitgevoerd. Er is bij Veilig Thuis Flevoland en het Oranje Huis structureel aandacht voor het bewaken van de wachtlijst.
Visie op de aanpak en uitgangspunten voor lokale en regionale aanpak	In dit hoofdstuk staat dat het voorkomen van geweld begint met het tijdig signaleren en het durven vragen naar of het bespreekbaar maken van huiselijk geweld en kindermishandeling. Er valt te lezen dat dit als het allerbelangrijkste wordt gezien. Daarbij adviseren de adviesraden om zeer terughoudend te zijn met signalering via derden zonder enig scholing of kennis, zoals genoemde medewerkers van woningcorporaties. Een korte training kan in onze optiek niet in de plaats komen van een professionele blik.	Het verplichte gebruik van een meldcode staat in de Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Een onderdeel hierin is tijdig signaleren en bespreekbaar maken van huiselijk geweld en kindermishandeling. De meldcode geldt voor professionals die werkzaam zijn in de sectoren: gezondheidszorg, onderwijs, Kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning, jeugdhulpen justitie. De Rijksoverheid informeert haar burgers regelmatig middels landelijke campagnes als het gaat om huiselijk geweld en kindermishandeling op de eerste stappen die mensen kunnen maken: praat er over of vraag advies. Voor deze campagnes wordt bijvoorbeeld gebruik gemaakt van TV- en radiospots etc.

Onderwerp	Vraag/advies	Antwoord
	Voor de vroegsignalering achten wij het van belang dat naasten, die melding willen maken van een casus, goed de weg weten te vinden naar de juiste loketten. Daarbij blijkt communicatie via de conventionele kanalen niet altijd te werken. Wij adviseren om, liefst in overleg met ervaringsdeskundigen, te kijken naar andere en laagdrempelige manieren van communiceren over hoe en waar te melden voor naasten die niet professioneel betrokken zijn. Daarbij vinden wij het belangrijk dat de naasten ook een bevestiging ontvangen dat het signaal op korte termijn is of wordt opgepakt door een professional.	De Rijksoverheid probeert haar burgers via landelijke campagnes te informeren welke instanties burgers kunnen helpen om een zorgmelding te doen voor huiselijk geweld en of kindermishandeling. Op basis van jullie advies kunnen gemeenten in Flevoland onderzoeken hoe zij de lokale gemeenschap actief kunnen informeren. Dit kan mogelijk via de sociale media kanalen of via gemeente nieuws in de lokale krant. Veilig Thuis Flevoland informeert een melder ongeacht een professional of burger middels een ontvangstbevestiging dat zij de zorgmelding hebben ontvangen en geven een korte beschrijving wat past binnen de privacywetgeving welke actie zij nemen ten aanzien van de zorgmelding.
	Deze Regiovisie van een zo breed onderwerp, kan haast niet anders dan veelomvattend zijn. Alles moet erin genoemd worden. Het gaat er nu om welke zaken de komende jaren uitgevoerd gaan worden. Wij verwachten hiervoor een lokaal plan van aanpak met meer concrete omschreven acties en doelen.	Elke gemeente verwerkt de visie in lokale plannen.
	Er is terecht veel aandacht voor vroegsignalering en preventie. Dit vraagt om kennis van de signalen bij iedereen die in zijn/haar omgeving met Huiselijk Geweld en Kindermishandeling te maken kan krijgen. Niet alleen bij het Lokale Veld, zoals beschreven bij 3.2, maar ook in de opleiding van alle professionals in het sociaal domein, onderwijs en zorg. In de visie missen wij dat bestuurders zorgen voor kennis en vaardigheden bij hun medewerkers in het signaleren en aanpakken van Huiselijk Geweld en Kindermishandeling. Dan gaat het niet alleen om organisaties die betrokken zijn bij de uitvoering van deze zorg, maar ook bij algemene dienst en, zoals Werk en Inkomen bij de gemeente, bij woningcorporaties en in het onderwijs , zowel op MBO als HBO niveau. De meldcodetour zou dan veel breder uitgerold kunnen worden. Daarnaast is Publieksinformatie van belang: hoe het melden zo laagdrempelig mogelijk maken, wat kan de omgeving zelf doen, waar kun je zelf om hulp vragen.	Wij nemen dit advies op in een volgende organisatieronde van de meldcodetour.

Onderwerp	Vraag/advies	Antwoord
Aandacht voor specifieke groepen	Op bladzijde 33 staat een zin die op meer manieren – ook in negatieve zin - geïnterpreteerd kan worden. “Juist zij weten wat aan normaal seksueel gedrag kan bijdragen”. Wij adviseren om deze reden de zin te verwijderen.	Deze zin verwijderen.
	Graag maken wij van de gelegenheid gebruik om tenslotte ook een advies mee te geven over het proces van de adviesaanvraag zelf. Als adviesraden hechten wij aan de termijn van 6 weken om daarmee een goed voorbereid advies te kunnen afgeven. Daarnaast is het cruciaal dat we als adviesraden in de regio allemaal dezelfde informatie ontvangen in dezelfde periode. Wij vragen u dit voor de toekomst mee te nemen bij volgende adviesaanvragen.	Nemen we mee in de mailreeks t.z.t. en komen we in de inleiding naar de p raden op terug. Verder is het wellicht goed om de cijfers voor Flevoland te nuanceren. De situatie in Almere is totaal anders dan die in bijv. de gemeente Urk.
	Verder is het wellicht goed om de cijfers voor Flevoland te nuanceren. De situatie in Almere is totaal anders dan die in bijv. de gemeente Urk.	Achter eerste zin alinea 2 blz. 13 volgende zin toevoegen: ‘Dit geldt met name voor de grote steden’.
	Het gaat om een regionaal visie-document. Wij zijn vooral benieuwd naar de concrete, lokale, invulling van deze visie. Wij vinden dat dit onderwerp regelmatig op de agenda terug zou moeten komen. Als participatieraad houden wij hiervoor de lijn met de betrokken beleidsmedewerker.	Elke cliëntenraad/participatieraad kan bij de betrokken lokale beleidsadviseur de wens voor een toelichting op de lokale invulling van de visie kenbaar maken.
	In deze regiovisie wordt de belangrijke rol van Veilig Thuis benadrukt. Ook wordt beschreven dat Veilig Thuis eigenlijk zou moeten uitbreiden. Hierdoor zou de wachtlijst wellicht ingekort kunnen worden en zou de rol van casusregisseur beter ingevuld kunnen worden.	Eind 2021 heeft de regio ingestemd met een innovatiebudget voor Veilig Thuis Flevoland (VTF) voor de dienst Ondersteuning en Advies. Deze dienst is gericht op het versterken van de inzet van de expertise van VTF ter versterking van het lokale veld. Met betrekking tot de formulering van de vraag merken we op dat Veilig Thuis geen casusregie voert. Dat doet de zorgaanbieder of de gemeente.
	In hoofdstuk 5 gaat het o.a. over kinderen in kwetsbare opvoedingssituaties en complexe scheidingen. In verschillende plaatsen wordt gewerkt volgens de “SCHIP-aanpak” (www.schipaanpak.com). Wij vragen ons af of deze aanpak ook binnen onze gemeente/regio wordt gehanteerd.	Een grote regionale jeugdhulpaanbieder, die actief is in Flevoland, werkt met deze methodiek.
	Bij de lerende organisatie hoort ook dat we leren v kan leiden tot an ervaringsdeskundigen. Wij adviseren gebruik te maken van deze deskundigheid, zowel bij beleidsmakers als in het onderwijs. En zeker bij de specifieke doelgroepen, waar achtergrondkennis noodzakelijk is.	Bij het opstellen van de regiovisie, ander beleid en de uitvoering van verschillende projecten aangaande Geweld in Afhankelijkheidsrelaties is doorlopend gebruik gemaakt van de kennis van ervaringsdeskundigen. De lesprogramma’s die i.h.k.v. Geweld Hoort Nergens Thuis op scholen zijn uitgevoerd, worden door ervaringsdeskundigen uitgevoerd.

VOOR EEN VEILIG THUIS

REGIOVISIE AANPAK HUISELIJK GEWELD EN KINDERMISHANDELING FLEVOLAND 2024-2027